EGERÁG

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

Egerág Község Önkormányzat Képviselő-testületének 108/2017.(XII.29.) számú határozatával elfogadva

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető 2. oldal

2. Egerág bemutatása 3. oldal

3. Örökségünk 7. oldal

4. Eltérő karakterű településrészek Egerágon 11. oldal

5. Építészeti útmutató településrészenként 22. oldal
Telepítés
Tömegarány
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Kerítés
Tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Részletek
Kerítések
Kertek
Melléképületek elhelyezése
Irányelvek az energiatudatos porta kialakításához

6. Kerülendő példák 49. oldal

7. Építészeti útmutató új lakóépület Építéséhez
és meglévő parasztház átépítéshez 50. oldal

8. Mai példák 56. oldal

9. Utcák, terek, közterületek 60. oldal

10. Hirdetések, reklámtáblák, műszaki berendezések
és sajátos építmények 62. oldal

BEVEZETŐ

1

Egerág településképi arculati kézikönyve a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján a település természeti és épített környezete által meghatározott helyi településképi jellemzők bemutatására és minőségi formálására hivatott szemléletformáló kiadvány, mely elsősorban a lakosság, az építtetők és a települési döntéshozók tájékozódását kívánja segíteni. A kézikönyv ennek megfelelően igyekszik Egerág bemutatásával, értékeinek feltárásával, és településrészekre lebontott útmutatójával feltárni a település épített és természeti környezetének megőrzendő értékeit és szépségeit.

Az útmutató a településképi rendeltben is rögzített kötelező előírásokon túl ajánlásokat, iránymutatásokat, lehetséges alternatívákat fogalmaz meg elősegítve a döntéshozatalt legyen az egy új ház építése, meglévő átalakítása vagy egy egyszerű kerttervezés. Cél, hogy a település védendő karakteréhez méltó és ahhoz illeszkedő választási lehetőséget mutassanak fel az olvasónak természetesen a tervezés szabadságának korlátozása nélkül.

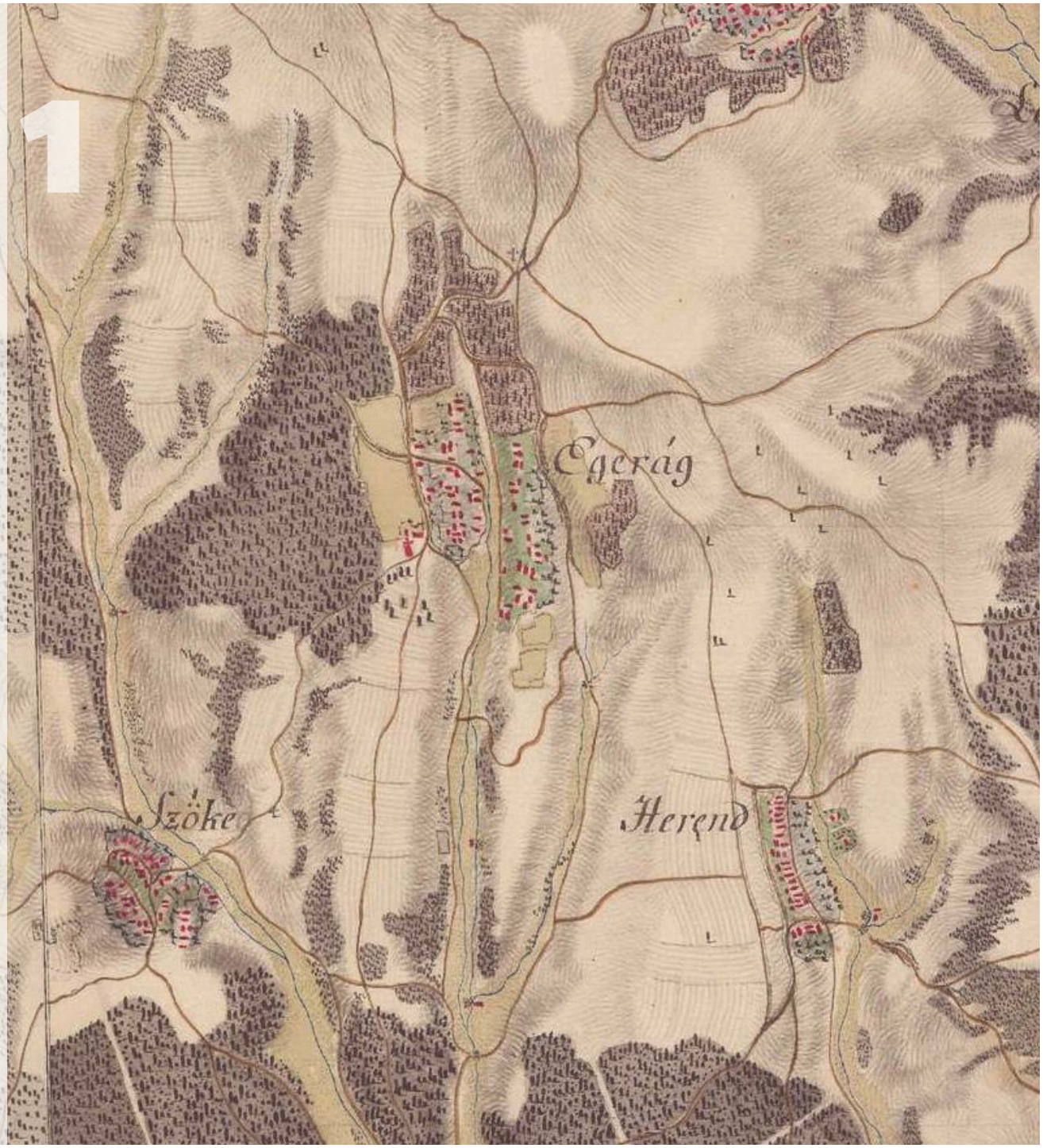

2

EGERÁG BEMUTATÁSA

Egerág Baranya megye középső régiójában, a megyeszékhelytől délre található község, a Pécsi Járás közigazgatási egységéhez tartozik. Igazgatási területe 9 községgel határos, belterülete 97 ha, külterülete 1204 ha kiterjedésű.
A település a Pécs-Villány közötti 5711. számú útról közelíthető meg, az erről lecsatlakozó bekötőút Áta felé halad tovább. A megyeszékhely központja 18 perc alatt érhető el, távolsága 16,3 km. Teljes lakott népessége kis mértékben emelkedik, 2017-ben 1 026 fő volt (nepesseg.com).

A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETE NAPJAINKIG

Egerág területe valószínűleg az ősidőktől kezdve lakott volt, bár a napjainkig feltárt legkorábbi lelet egyenlőre csak a rómaiak ittlétét bizonyítja, akiknek gazdag régészeti hagyatéka került elő a község határából. A népvándorlás kori népek jelenlétét késő avarkori övveretek bizonyítják.
Első írásos említése „Neger" néven egy 1333-ban készült pápai tizedlajstromból ismert. Ekkor már önálló plébánia működött itt. Ezt követően a községről a török időkig nem tudunk semmit. 1542-ben említik újra a pécsi püspök birtokaként. A megye 1543-as török elfoglalása után Egerág gyors sorvadásnak indult, 1564-ben már csak egy adózó ház volt ismert.
A XVII. században a török által veszélyeztetett helyen fekvő baranyai falvak elnéptelenedése tovább folytatódott, az emberek a forgalmasabb utaktól félreesőbb településeken kerestek menedéket. Ilyen hely volt Egerág is, ahová például a szomszédos Kisherendről költöztek át családok ekkortájt.
A falu felszabadulása valószínűleg összefügg Pécs felszabadulásával (1686). Az 1695-ös házösszeírások a Egerágat magyarok lakta Zrínyi birtokként említik, 21 adózó családfővel.
1703-ban önálló plébánia létesült, a falu ekkor már Pálffy-birtok. A település ezt követően gyors fejlődésnek indul, 1713-ban 34, 1730-ban már 42 az adózó családfők száma.

[NEVÉNEK (NEGER, EGER AGH, EGERAGH, EGIRAG, EGERÁGH) EREDETÉRE KÉTFÉLE MAGYARÁZATOT IS ADNAK. AZ EGYIK SZERINT AZ INNEN DÉL FELÉ TARTÓ PATAKRÓL NEVEZTÉK EL, AMIT ÉGERFÁK KÍSÉRTEK. A MÁSIK SZERINT A HELYSÉGNÉV AZ „ÁG" KÖZNÉVBŐL ALAKULT KI, EREDETE MESSZE MEGELŐZI ÍRÁSBELI FELBUKKANÁSÁT.]

1721-ben a településnek már volt kőből épült temploma, amit Gyümölcsoltó Boldogasszony tiszteletére szenteltek fel.
1733-as adatok szerint a templom köré falat emeltek, a tetőt zsindelyezték, a belsőrészt vakolták, a szentélyt boltozattal látták el. Az oltáron Erzsébet látogatását megörökítő festmény látható. A paplak javításra szorul.
1752-ben a településen 49 magyar és 1 délszláv családfő él. A faluban 50 lakóház, 2 vízimalom és 1 kovácsműhely található.
1769-ben Egerágon új templom építése kezdődött meg, amelyet 1774-ben szenteltek fel Sarlós Boldogasszony tiszteletére. A torony csak 100 év múlva készült el. Felépült a plébániaház.
1771-ben a lakosság száma 611 fő volt, az emberek vallása római katolikus, a tanítás nyelve német és magyar.
A község első pecsétje is ebből az évből ismert. A 26x25 mm-es pecsétben 6 mm-es betűszalagban „EGERAK FALU" felirat olvasható. A köriratban szövegkitöltő díszpont látható. A pecsétképben hegyével lefelé fordított lebegő ekevas és csoroszlya közé egy búzakalászt helyeztek el.
Egerág 1851-ben jegyzőségi központ.A település tulajdonosai 1866-ban már a Biedermannok.
1870-től vásártartási joggal rendelkezik, évente két alkalommal tartanak országos vásárt.
1883-tól postahivatal működik a községben, 1884-től pedig kijelölt csendőrállomás 5 fővel.
1885-ben területén téglagyár üzemel. A népességszám folyamatosan emelkedik, 1886-ban 779 fő, 1891-ben már 827 fő.
A település az I. világháború után 1918-tól 1921-ig szerb megszállás alá kerül. 1928-ban a népességszám 900 fő, ebben az évben készült el a falu villamosítása.
1933-ban körjegyzőségi székhely, a hozzá tartozó települések Kisherend, Lothárd, Szemely és Szőkéd.
1934-ben orvosi és állatorvosi körzetközpont.
1937-ben bekötőút építését határozzák el, amit 1938-ban át is adnak.
Az 1941-es népszámlálási adatok szerint a lakosság száma 814 fő, 637 magyar és 177 német. 1945 elejére a lakosság száma 735-re csökkent, nemzetiségi hovatartozás szerint 601 magyar, 115 német, 2 horvát és 17 cigány. A II. világháború utáni betelepítések következtében 9 család (39 fő) érkezett a felvidéki Garamlökről.
A községben 1951-ben 4 tanulócsoportos, részben osztott általános iskola működött 4 pedagógussal, 109 tanulóval.
1955-ben kezdődött a termelőszövetkezet szervezése, de a végleges tsz csak 1961-ben alakult meg.
1964-ben 1 csoportos napközi otthonos óvoda nyílt.

A település fejlődése folyamatos, napjainkban a népességszám 1000 fő körül mozog, kismértékben emelkedik.
A településnek körzeti általános iskolája, óvodája, körjegyzősége, művelődési háza, teleháza van. A hagyományőrző néptánccsoport, nyugdíjas énekkar az Egerági Fiatalok Egyesülete és az Egerág Kulturális Központ Egyesület bizonyítja az élénk helyi civil életet. Szervesen bekapcsolódik a megye kulturális rendezvényeinek szervezésébe. Minden évben otthont ad a határon túli magyarok fesztiváljának.

Egerág észak-déli irányban elnyúló mintegy 2 km hosszúságban település. Maga a község és közvetlen környéke fennsíkszerűen emelkedik ki a környező tájból észak és kelet felől kertekkel, szőlőkkel övezve.
A külterületnek észak-déli irányú tengelyt ad az Egerági-árok völgye, a településtől északra szintén hangsúlyos vonalas szerkezeti elemet képez a Pozsony utca folytatásában a pécsudvardi összekötő útra kicsatlakozó földút.
Az ősi településszerkezet egy csukott ollóhoz hasonlatos, a templom körüli teresedésbe torkolló egy hosszú és két rövidebb utcával.
Az északi, hosszan elnyúló Pozsony utca (régen Magyar utca, illetve „Főső utca") a település főutcája, ahol korábban csak magyarok laktak. A templom melletti térbe dél felől csatlakozik az Ipolyság utca (régen „Némöt utca", illetve „Asó utca"), ahol valaha többségében német családok házai álltak, valamint az ezzel párhuzamosan futó Kassa utca (régen Kis utca). A keleti telekvégek meredeken futnak le a lakóterület mellett észak-déli irányban futó Egerági árok völgyébe, ami a település keleti irányú bővítésének szabott gátat.
A község hosszú ideig a már kialakult utcák mentén fejlődött. Még a laktanya idetelepítésekor kialakított honvédségi lakótelep is a község északi irányú „elnyújtását" fokozta. Minderre erősített a hatvanas években a lakóterülettől nyugatra elhelyezett tsz-major állattartó telepe és gépállomása, mely a nyugat felé történő terjeszkedésnek állta az útját.

[A TELEPÜLÉSTŐL NEM MESSZE HALADT AZ A TRANSZKONTINENTÁLIS HADIÚT, AMELY A SZÁVA ÉSZAKI PARTJÁTÓL INDULVA ESZÉK, PÉCS, SZOMBATHELY ÉS BÉCS ÉRINTÉSÉVEL TARTOTT TRIOR FELÉ. E NYOMVONAL MENTÉN A KÖZSÉGTŐL DÉLRE HÚZÓDÓ DOMBHÁTON, A KODÁNY MALOMNÁL RÓMAI ÉPÜLET NYOMAI BUKKANTAK ELŐ. A TELEPÜLÉS RÖGZÖLD NEVŰ LEGELŐJÉN KÉT RÓMAI KORI TÉGLASÍRT TALÁLTAK, BENNE ÜVEGPOHÁR, ÜVEGKORSÓ ÉS VASESZKÖZÖK NYOMAIVAL. A MAGYARÓS DŰLŐBŐL RÓMAI KORI NYÍLHEGY KERÜLT ELŐ.]

[IGAZGATÁSI TERÜLETE 9 KÖZSÉGGEL HATÁROS (KOZÁRMISLENY, SZEMELY, LOTHÁRD, PETERD, KISHEREND, VÓKÁNY, ÁTA, SZŐKÉD ÉS PÉCSUDVARD). BELTERÜLETE 97 HA, KÜLTERÜLETE 1204 HA KITERJEDÉSŰ.
NÉPSŰRŰSÉGE 79 FŐ/KM^2.
A LAKÁSOK SZÁMA 340.]

A hetvenes és nyolcvanas években az építési kedv növekedése új utca kialakítását tette szükségessé. Ekkor jött létre az Pozsony utcai kertvégeken a Petőfi utca, ami azóta teljesen be is épült. Déli irányú folytatásaként szintén meglévő telekvégek felhasználásával elkezdődött a Tompa Mihály utca kialakítása és beépítése, de befejezése elmaradt. A kilencvenes években új építési telkeket alakítottak ki a Petőfi utcától nyugatra. Így jött létre a település legújabb utcája, a Jókai utca. Az új utcák kialakításával a település kelet-nyugati irányú kiterjedésének a növelése volt a cél, ami mindenféleképpen előnyére vált a településszerkezetnek, annak ellenére hogy az új lakóterületek a településközponttól viszonylag már távol helyezkednek el.

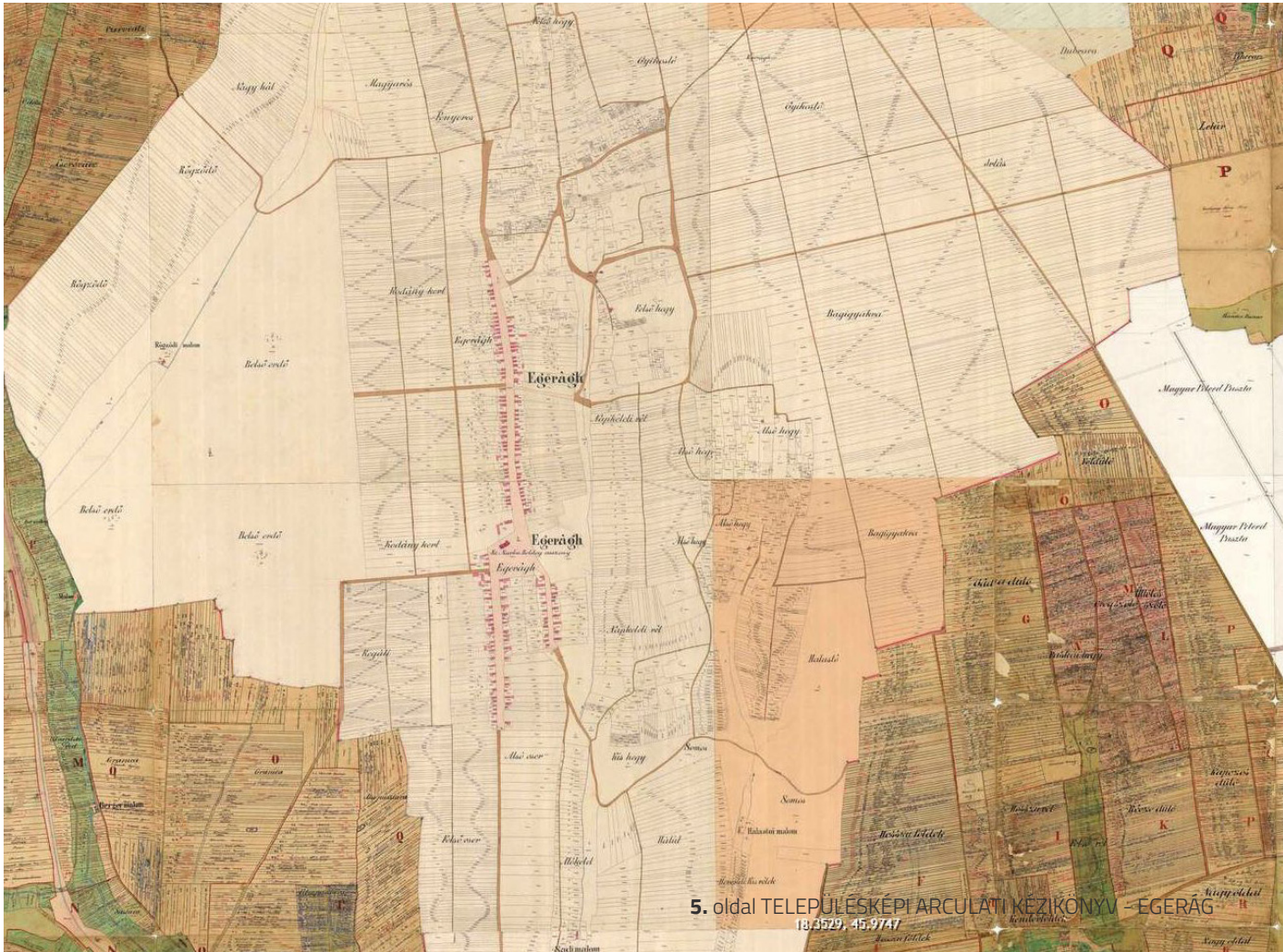

TÁJHASZNÁLAT

Egerág külterületén a jó minőségű talaj miatt a mezőgazdasági tájhasználat a domináns. Nagykiterjedésű mezőgazdasági táblákon folyt és folyik a termelés a mai napig is.
A terület látványában szelíd dombvidékként jelenik meg, tágas, nagykiterjedésű, csaknem sík területrészekkel. A 20-60 m-nél nem nagyobb szintkülönbségeket többnyire szelíd lejtők vezetik át, markáns terepkülönbségek nem jellemzők a területre.
Egerág és külterülete a Baranya-Tolna-Somogy hegyhát, mint tájegység részét képezi, és azon belül is a Bólyi tábla tájrészletben helyezkedik el.
A külterületi volt zártkertek igen rendezettek, gondosan fenntartott területek.
A belterület É-i határán túl is jelenleg kertként használt területrész helyezkedik el. Domborzata K-i lejtéssel alakult ki. Gondozott, ápolt területrész. Tájesztétikai szempontból rendkívül értékes terület, mivel az útvezetés módja, és a hegygerinc vizuális megjelenése olyan, hogy a domborzati viszonyok részleteiben érzékelhetők. A tájrészletnek igen értékes rekreációs értékei vannak.
Gazdasági erdő a külterület D-i és Ny-i területrészén, védelmi erdőterület a település K-i határvonala mentén az Egerági árok völgyében (vízfolyás-menti erdőfoltok), illetve annak környezetében találhatók.

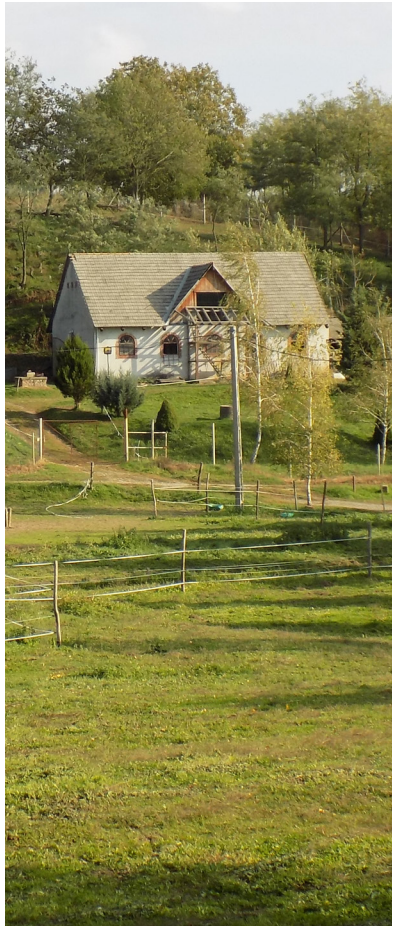

ÖRÖKSÉGÜNK

3

Egerág jelentős mértékben megőrizte XIX. századi faluképét és táji adottságait. Ez vonatkozik településszerkezetére és épületállományára egyaránt. A községeben a 60-as, 70-es években épület kockaházak, vagy a 80-as évekre jellemző nagy tömegű, többszintes tetőtér beépítéses lakóépületekkel külön területegységet alkotnak a hagyományos karakterű területekhez képest.

A következőkben pár példán keresztül röviden bemutatnánk a falu jellegzetes épített örökségét.

[A TEMPLOM ELŐTT ÁLLÓ KRISZTUS KERESZTÚTJÁT FELIDÉZŐ TIZENNÉGY STÁCIÓ A KÁLVÁRIAKERESZTTEL ÉS A SZENT SÍRRAL, MELY EGYBEN SZABADTÉRI OLTÁR IS. A STÁCIÓKAT 1946-BAN ÉPÍTTETTE AZ AKKORI PLÉBÁNOS - CURILOVI OTTÓ - A HÍVEK ADOMÁNYAIBÓL. A HUSZADIK SZÁZAD ELEJÉRŐL VALÓ A LOURDES-I MÁRIA SZOBOR A Ttemplom KELETI OLDALÁN. HELYI VÉDETT ÉRTÉK]

HELYI VÉDELEM JELENTŐSÉGE

A település területén több megőrzésre érdemes épületet, építményt található melyek helyi védelem alá tartoznak. Helyi védettségű épület felújítása, bővítése, újjáépítése esetén a hagyományos homlokzati és tömegarányok, párkánymagasságok, nyílásrendek megőrzendők. Bontására csak a műszaki és erkölcsi avultság beálltával kerülhet sor, a védettség megszüntetését követően. Fokozottan figyelni kell a történetileg kialakult építési vonalak, beépítési módok megtartására. A védett épületekkel kapcsolatos előírások a község településképi rendeletében kerültek rögzítésre.

A helyi védett épületek megmentése a helyi közösség identitása szempontjából is fontos. Ezeknek a gyakran 100 éves épületek helyreállításánál a megmaradt értékek továbbörökítését kell szem előtt tartani. Nem mindenáron valamely korábbi állapot korhű visszaállítása a cél, hanem a hagyományos értékek beillesztése a mai igények mellé. Gondos tervezéssel egy régebbi épület alkalmassá tehető mai igényeink, életterünk megfelelő színvonalú kialakítására. Ezzel a témával egy önálló fejezet foglalkozik a kézikönyvben!

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM ORSZÁGOS MŰEMLÉK

A településen egy országos műemlék található az egerági római katolikus templom országosan védett műemlékegyüttese.

1768. július 2-án tették le az új templom alapkövét és 1774-ben szentelték fel. 1783-ban érkezett meg az engedély Rómából, hogy búcsúját Sarlós Boldogasszony ünnepén, július 2-án tarthatja.

A templom kelet-nyugati tájolású huszonhét méter hosszú, tíz méter széles, tizenkét méter magas, kívülről ma fehérre meszelt barokk épület. Negyven méter magas tornya, később, az 1830-as években készült. Jelenleg két harangja van, az egyik 517 kg-os, 1923-ban öntötték, a másik 326 kg-os, ez Szűz Mária tiszteletére készült 1920-ban.

A templom belső tere három csehsüveg boltozatra tagolódik. A kettőzött boltozati hevederek gazdagon tagolt falpillér fejezeteken nyugszanak. A szentélyben lévő főoltár és kiegészítő elemei fából készültek.

[A KÉSŐ BAROKK FŐOLTÁR KÉPÉNEK TÉMÁJA MÁRIA ERZSÉBETNÉL TETT LÁTOGATÁSA (SARLÓS BOLDOGASSZONY). EZ UGYANÚGY GRAITS ENDRE (1854-1909) PÉCSI FESTŐ ALKOTÁSA, MINT A SZENTÉLVTŐL JOBBRA ÁLLÓ KLASSZICIZÁLÓ MELLÉKOLTÁR SZENT JÓZSEF HALÁLÁT ÁBRÁZO1Ó KÉPE.]

[A HAJÓ FALÁBAN LÉVŐ MÁRVÁNYTÁBLÁK TANÚSÁGA SZERINT A TEMPLOM KÉT PLÉBÁNOSÁT, ÉS EGY SZERZETESPAPOT TEMETTEK A TEMPLOM PADLÓJA ALÁ A 18. SZÁZAD VÉGÉN.]

POZSONY U. 21. HV

Hosszú, utcára merőleges nyeregtetős lakóépület mely még mindig őrzi eredeti megjelenését. Utcai homlokzata 2+1 ablakos elrendezésű, zsalugáteres árnyékolással. Sokszög keresztmetszetű, falazott pilléres egyenes záródású tornáccal.
Védett a lakóépület tömege, homlokzatosztása, díszítése

KASSA U. 19. HV

A település legrégebbi megmaradt tanuépületeinek egyike. Egyszerű, kis tömegű keskeny, egytraktusos tornác nélküli lakóépület.
Védett elem az épület és a vele egybeépült melléképület tömegarányai, homlokzatosztása, vakolat- és tégladíszei, az utcai kerítés.

POZSONY U. 62.

Utcával párhuzamos tömegű, nyeregtetős, tűzfalas lezárása városias jellegű épület, eredeti nyílásrenddel, homlokzati díszítő tagozatokkal.
Helyi védelem alá helyezése indokolt.

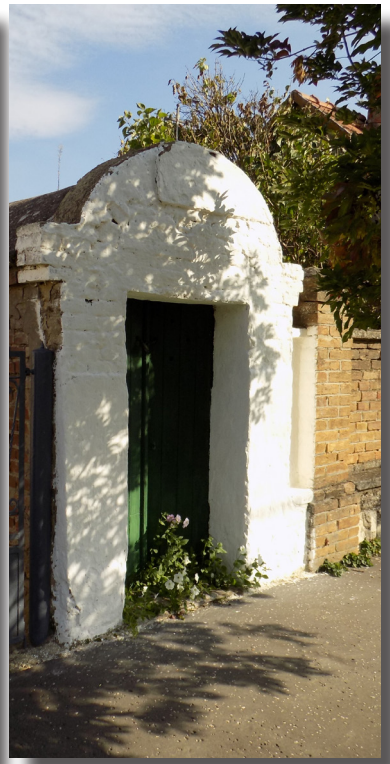

IPOLYSÁG U. HV

A kis méretű, közvetlenül az utcára nyíló kápolna épületén annak tömege, anyaga, homlokzatosztása, fedése képezi a védett értéket.

FŐ UTCA 8. HV

A kevés megmaradt eredeti présház épületének tömege, homlokzatosztása és homlokzatdíszei képezi a védett elemeket.
A szürke palafedés égetett agyag cserépre cserélése tovább emelheti az épület értékét.

[HELYI VÉDELEM (HV)
AZ ELSŐ FOKOZATÚ HELYI VÉDELEM KITERJED AZ ÉPÜLETEK, ÉPÍTMÉNYEK TELJES TÖMEGÉRE, SZERKEZETÉRE, ANYAGAIRA, DÍSZÍTÉSÉRE, SZÍNEZÉSÉRE ÉS KÖZVETLEN KÖRNYEZETÉRE, (TELKÉRE, HOZZÁ TARTOZÓ TERÜLETÉRE), ÉS KITERJEDHET KERÍTÉSÉRE, KAPUZATÁRA, A CSATLAKOZÓ TERÜLET KIALAKÍTÁSÁRA, BURKOLATÁRA.]

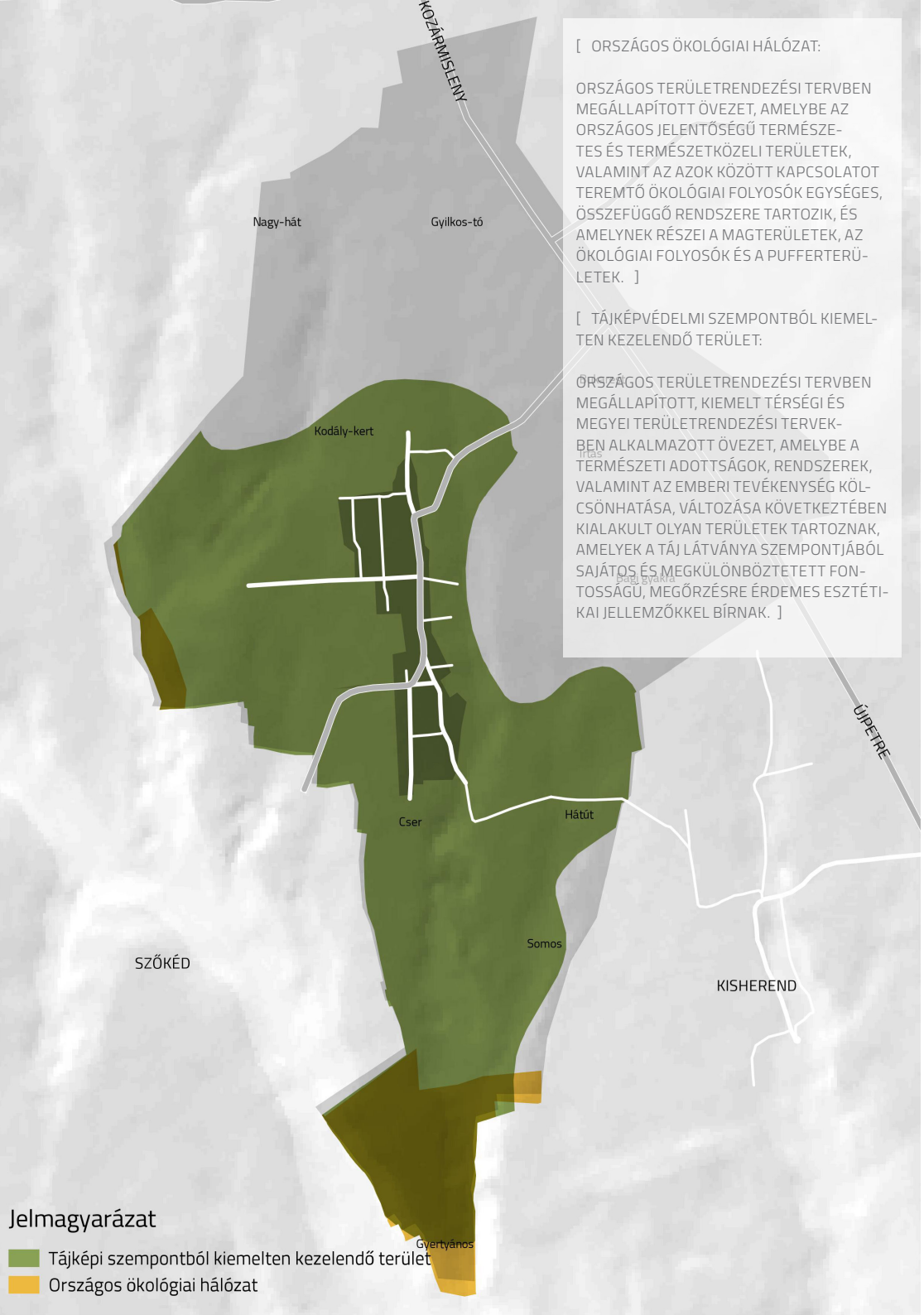

TÁJ É S TERMÉSZETVÉDELEM SZEMPONTJÁBÓL KIEMELT TERÜLETEK

Egerág tájszerkezetére a nagy területi kiterjedésű tájelemek jellemzőek. A nagyüzemi mezőgazdasági táblákon kívül a települést tömbösen egybefüggő gyep területek, a megmaradt fás legelők, kisebb-nagyobb erdőfoltok gazdagítják. Az értékesebb elemek az Országos Ökológiai Hálózat pufferterületének a részét képezik.
Egerág területének jelentős része tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület kategóriába tartozik. Ezeken a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek találhatók, melyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK 4

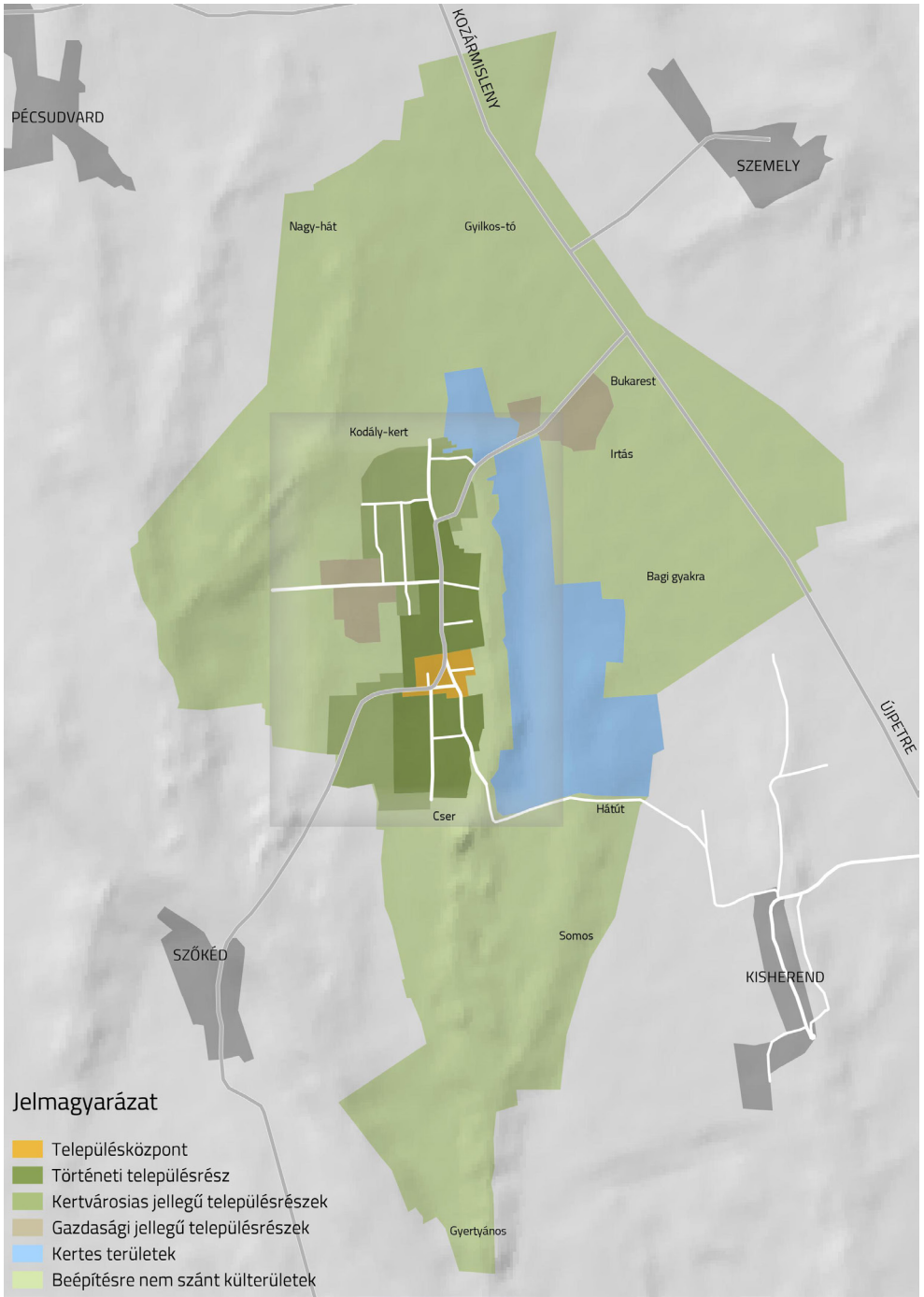

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A település központi magja a három utca találkozásában kialakult Szabadság tér köré szerveződött.
A község szinte valamennyi igazgatási, művelődési, oktatási, egészségügyi, egyházi, kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltató funkciót ellátó intézménye itt található, a hagyományos lakófunkció itt kiegészítő jellegű. Ez a „sűrűsödés" a településkarakterre is rányomta a bélyegét ezért ez a térség önálló településrészt képez.
A meghatározó, térképző épületek a Római katolikus templomon és Plébániahivatalon kívül a Polgármesteri Hivatal és Körjegyzőség és a Művelődési ház közös épülete, az Általános iskola és a Napközi otthonos óvoda épületegyüttese. Az utcák által közrezárt háromszög alakú zöldfelületen belül sétány, kút, emlékmű és utcabútorok találhatóak.

Az épületek funkciójukon kívül telepítésükkel, tömegükkel és megjelenésükkel kisvárosias jelleget kölcsönöznek a településközpontnak.
Az utcával párhuzamos nyeregtetős tetőgerinc, a hosszabb utcafronti tömegek és a magasabb lábazatok jelentik azokat az elemeket melyek markánsan megkülönböztetik ezt a terültet a többi településrésztől. Az oldalhatáron álló, de a telepítés miatt hézagosan zártsorú jellegű, sűrűbb beépítését a közrefogott nagyobb zöldfelületek oldják fel.

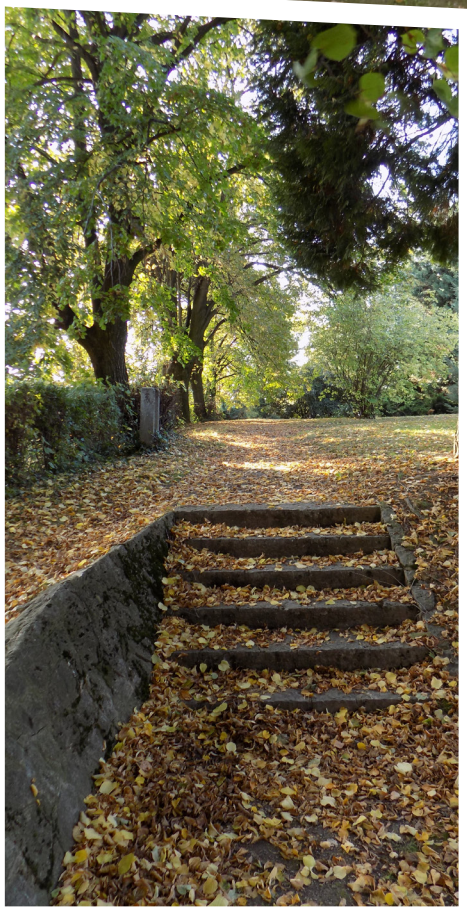

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Az ősi település mag (Pozsony utca, Ipolyság utca, Kassa utca) hagyományos, fésűs beépítésű, változatos, 12-28 m szélességű, hosszan elnyúló szalagtelkekkel. A telekvégek gazdálkodásra alkalmasak. Az épületek előkert nélkül, az északi oldalhatárra települtek.

Sok lakóépület átépült az idők során, nemcsak homlokzata, tömege is megváltozott. Fennmaradt viszont több igen szép, eredeti formáját őrző paraszthá̀z és gazdasági épület.

A házak döntő többsége oldalhatáron álló, az utcára merőleges nyeregtetővel, oromfalas lezárással. A gazdagabb házak az utcával párhuzamos épületszárnynyal befordultak. Ezt a tetőgerinc is követi. A tetőszerkezet szarufás. A tetőfedés hagyományosan hódfarkú cserép, az átalakítások során ezt sok helyen sajtolt cserép váltotta fel. A kontyolás nem jellemző, csak helyenként jelenik meg a csonkakonty.

Az épületek egybejáratúak, döntően soros elrendezésűek. A XIX. század közepén teret nyerő, részben kétsorossá bővülő alaprajz Egerágon is megjelenik: a hátsó szoba mellé a tornácról nyíló kamra kerül.

A tornác kivétel nélkül oldaltornác, ami mindig szerves része az épületszerkezetnek, nem tetőmódosítással, leeresztéssel készült toldalék. Oszlopai falazott szerkezetűek. Az utca felől zárt, falazott, csak ritkán jelenik meg rajta nyílás, az is minden esetben ablak. Az udvar felőli bejáratot egyszerűbb esetben tornác helyett csak a kissé túlnyújtott eresz védi.

Az eredeti utcai nyílásrend helyébe sok helyen a hármasablak lépett, megbontva a hagyományos homlokzatosztást.

A szilárd anyagú oromfalakat mészhabarcs vakolat fedi. Homlokzatdíszítés csak kevés helyen maradt fenn. A díszítőelemek közül jellemzőek a vakolt, vagy vakolatlan téglapárkányok, a téglából, vagy vakolatból kiképzett, legegyszerűbb esetben csak festéssel jelzett nyílás- és falsávkeretezések. Sajnos az átalakítások során nem törekedtek a hagyományos homlokzatdíszek megőrzésére, sok a lecsupaszított utcai homlokzatú épület.

A hagyományos tömegüket őrző épületek földszintesek, építménymagasságuk nem haladja meg a 4,0 m-t.

A porták elrendezése döntő többségében soros, a gazdasági épületek a lakó-

épület folytatásaként, azzal azonos oldalhatárra épültek. Ahol módosabb volt a gazda, vagy a telekszélesség engedte, a gazdasági épület a lakóudvar lezárásaként a lakóházra merőlegesen befordult. A gazdasági épület legtöbb helyen vakolt, meszelt kialakítású, néhány helyen a német hagyományokat követően nyers téglaarchitektúrájú.

Jellegzetes régi kerítés a faluban nem maradt fenn. A ma látható kerítések áttörtek, jelentős mértékben lakatosszerkezetű kerítések, csak néhány helyen maradt meg a régi deszkakerítés, illetve a téglapillérek közötti áttört kovácsoltvas kerítés.

Az ötvenes-hatvanas években beépült, illetve átépült portákon a sátortetős beépítés dominál. Az építménymagasság ezeknél kis mértékben nő, de a tetőtérbeépítés még nem jellemző.

KERTVÁROSIAS JELLEGŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A hetvenes évek a falu északi és északkeleti végében új településrész kiépítése kezdődött el. Nagyobb szélesebb, de kisebb mélységű telkeken összefüggő, nagy kertes a táji adottságokat figyelembe vevő lakóépületek jelennek meg.

Az új lakóterületeken megjelenik az 5 méteres előkert, az oldalkert 8 és 4 méter között váltakozik, de az épületek változatlanul az északi oldalhatáron állóak. A sátortetős korszakot követően újra - esetenként összetettebb - nyeregtetős épületek születnek ahol más általánossá válik a tetőtérbeépítés.
Az házak építménymagassága 4,5 m-re emelkedik, és néhány telken megjelenik a kétszintes lakóépület.

A Petőfi utca keleti oldalán egységesen az utcával párhuzamos a tetőgerinc, míg a nyugati oldal igen változatos képet mutat: a sátortetős épülettől az utcára merőleges, illetve az azzal párhuzamos tetőkialakítás egyaránt előfordul. A terülten egy sorházas épületegyüttes is helyt kapott.
A legújabb épületek változatos tömegalakításúak, megjelennek a keresztszárnyak, a szélesebb telkeken a villaszerű, mediterrán jellegű elhelyezés nagy előkertekkel és szabadonálló beépítéssal.

KERTES TERÜLETEK

A településmagot északról és keletről övező nagy kiterjedésű volt zártkertes részek sajátos építészeti karakterükkel érdemelik ki az önálló területegység lehatárolást.
Az északi kertes területen egyszintes, esetenként tetőtér beépítéses épületek szigetszerűen vagy csoportokba rendeződve helyezkednek el a szélestalpú völgyet határoló völgyoldalakon, az út a völgytalp jól kifejlett, közel sík területének közepén húzódik.
A keleti területeken inkább a tájban szigetszerűen megjelenő épületekkel találkozunk.
A jó állapotú hétvégi házakhoz, gondozott kertek csatlakoznak, de nem csak ezért értékesek ezek a területek. A tájképi szempontból is megőrzendő karaktereket láthatunk; az útvezetés módja, és a „hegygerinc" vizuális megjelenése olyan, hogy a domborzati viszonyok részleteikben is jól érzékelhetők. Ennek a tájrészletnek igen értékes rekreációs értékei vannak. Hogy a meglévő értékek megmaradjanak az utókor számára is, a meglévő művelésmódot és a területhez illő, hagyományokra támaszkodó épületkaraktert kell erősíteni.

GAZDASÁGI JELLEGŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A település keleti területén található állattartó telep és gépállomás.
A Tompa Mihály utca nyugati telekvégei és az állattartó telep közötti területen a Jókai utca déli lezárására, valamint a gépállomás keleti oldalán a szabályozási terv elsősorban munkahelyteremtő, a lakókörnyezetet nem zavaró gazdasági tevékenységek számára jelöl ki helyet.

Hasonló jellegű, de elsősorban raktározási funkciók elhelyezésére alkalmas a volt lokátorállomás szintén keleti területe. A területet jelenleg sem katonai, sem polgári célokra nem használják, funkció nélküli felhagyott - elhagyott jellege van. A területnek elhelyezkedésénél fogva döntő szerepe van az általános településkép kialakításában.

Nem mindegy hogy ezek a területek, telepek megjelenése hogyan illeszkedik természeti és épített környezetükhöz. Ezeknek a településrészeknek tehát nemcsak településképi, hanem tájképi jelentősége is van ezért itt nagy figyelmet kell fordítani a gondos, illeszkedő tervezésre. Általánosságban megfogalmazható, hogy a nagyfesztávú, előregyártott, uniformizált csarnokok telepítése kerülendő.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT KÜLTERÜLETEK

Egerág külterületét izgalmas tájképi változatosság jellemzi. A fennsíkszerűen kiemelkedő beépítésre szánt területen és az azokhoz kapcsolódó kertes területeken túl a külterület jellegét döntően nagyüzemi táblás mezőgazdasági területek adják, melyeket É-D, ÉK-DNY irányú ligetes, erdős, mocsaras völgyek szabdalnak fel. Gazdasági célú erdő két nagyobb tömbben a külterület D-i és Ny-i területrészén helyezkedik el. Védelmi célú erdősáv a település K-i határvonala mentén található, ahol a meredek domboldal erózióvédelmét szolgálja. Ugyancsak védelmet, nevezetesen a partvédelmet és a területvédelmet szolgálják a vízfolyás-menti erdőfoltok, melyek zöldfelületi rendszert képeznek és megőrzésük a védelem, és a biocönozis fenntartása céljából is fontos.

Az országos ökológiai hálózat területe a külterület déli és keleti sarkában, míg a jóval nagyobb kiterjedésű tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület a lakott területektől nyugatra és délre lévő teljes külterületet lefedik. Utóbbi kategóriát a völgyekkel szabdalt változatos domborzati viszonyok jellemzik.

A külterületen épületet elhelyezni csak indokolt esetben lehetséges az építészeti útmutató szerint.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5

A fejezetben a településképi szempontból meghatározó területekre vonatkozó, településképi illeszkedést biztosító javaslatokat gyűjtöttük össze, kiegészítve a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlásokkal. Az előző fejezetekben meghatározott területi lehatárolások szerint, útmutatók formájában „bontjuk ki" a településképi és arculati jellemzőket. A példaértékű, pozitív megoldásokat ábrákkal és a faluból, illetve egyéb hasonló karakterű településről származó fotókkal egyaránt szemléltetjük, de ezek mellett negatív példákat is rögzítünk a különböző sematikus rajzok segítségével.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

TELEPÍTÉS

A településrészen az utcával párhuzamos, és az arra befordított hajlított házas (utcával párhuzamos utcafronti szárnnyal) telepítés a jellemző, ez adja annak sajátos karakterét. Ehhez a házagos zártsorú beépítéshez kapcsolódó, utcával párhuzamos jellegű, előkert nélküli telepítéshez alkalmazkodjunk új beépítés esetén.

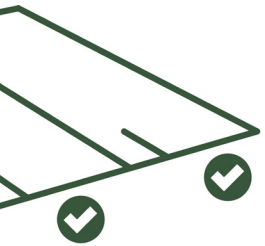

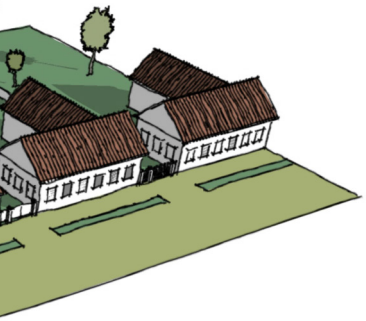

TÖMEGARÁNY

Az utcával párhuzamos épület, vagy a hajlított ház utcával párhuzamos utcafronti szárnya a hézagosan zártsorú beépítésnek megfelelően legfeljebb 5 méterrel legyen keskenyebb - a hézagosság biztosítása érdekében - a telek homlokvonalánál.

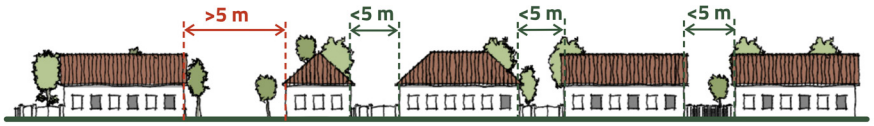

MAGASSÁG

A falu központjában található épületek magassága közel azonos. A meglévő egyszintes (esetenként földszint+tetőtér beépítés) épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint ahogy környezetükben jellemző. A túl magas házak eltérnek a településképi adottságoktól. Az épület legmagasabb pontja nem lehet 12 méternél magasabb.

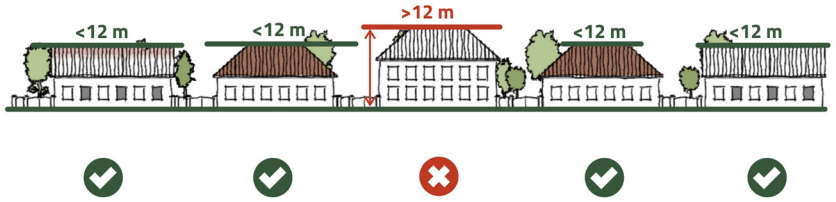

TETŐFORMA

A településrészen új építés esetén az utcával párhuzamos tetőgerincű nyeregtetős tűzfalas vagy konttyal lezárt épület kialakítása ajánlott.
A környező beépítésektől kialakítását, formaképzését, összetettségét tekintve jelentősen eltérő tetővel rendelkező épület építése nem javasolt, mert megbontja a meglévő településkép egységét. A mediterrán jellegű tető idegenül hat ebben a környezetben is. A tetőhajlásszög 35-45 fok közötti értéket vegyen fel.

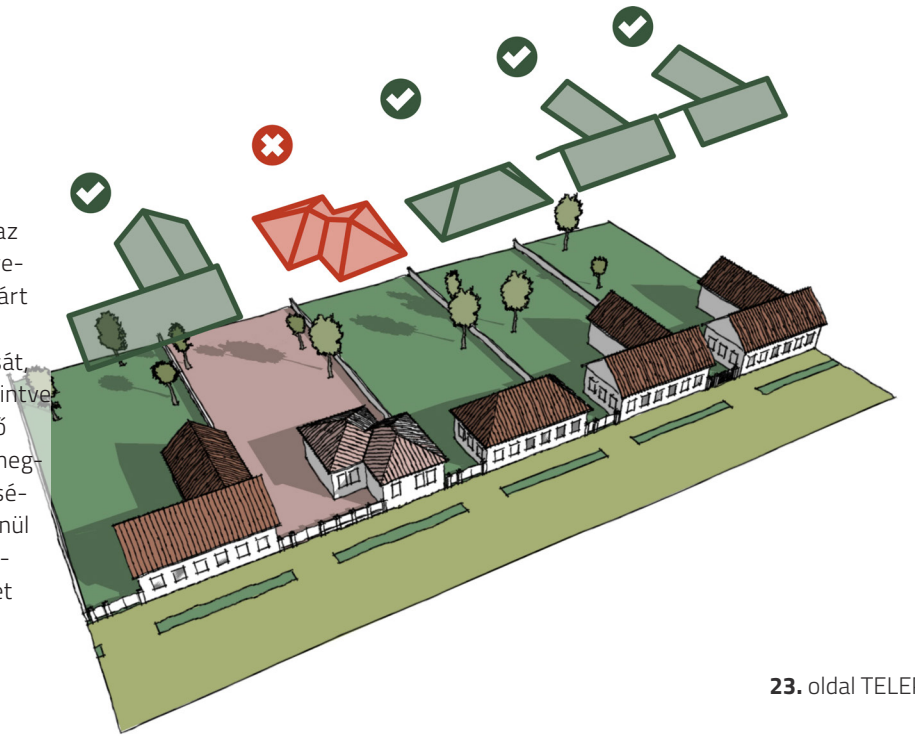

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A történeti jellegű településrészen az épületek telken belüli elhelyezkedése az északi oldalhatárral párhuzamos rendszerű. Ezzel a telepítéssel meglévő keskenyebb telkek esetében is jó beépítési lehetőséghez juthatunk, egy gazdaságosan kihasználható tetőtérrel, aminek a déli tetőfelületén napelemek, vagy napkollektorok telepíthetők.
Az új épületünket a kialakult, jellemzően utcavonalas beépítést megtartva helyezzük el, illeszkedve az adottságokhoz. Az épület a telek homlokvonalától számított 60 méteren belül helyezhető el.
A meglévő épület bővítését a hossztengelye mentén tegyük meg.
Részesítsük előnyben a letisztult és egyszerű formákat, tömegeket az összetett megoldásokkal szemben.

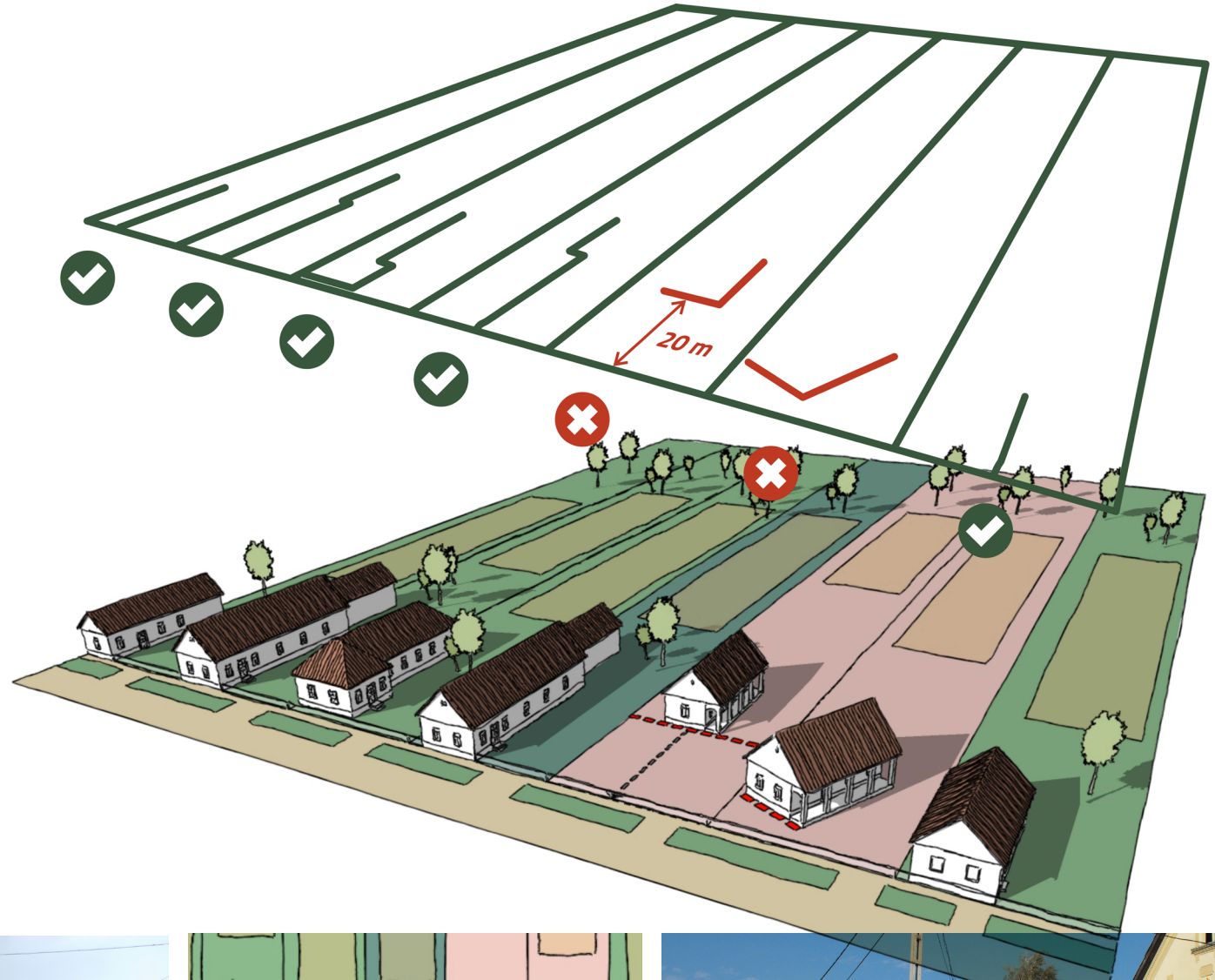

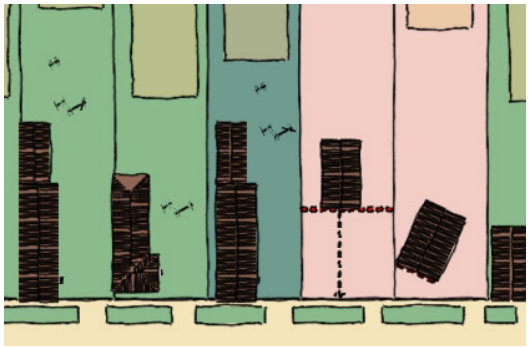

TÖMEGARÁNY

A hagyományos épületek homlokzati arányaihoz illeszkedő homlokzatszélesség 7-10 méter található.

Az utcára merőleges telepítésű épületek legnagyobb utcafronti szélessége a telek homlokvonalának 2/3-a, de maximum 10 méter, minimális hosszúsága 15 méter legyen. Az épület akkor lesz arányos, ha a két méret aránya 1:2 és 1:4 érték között marad.

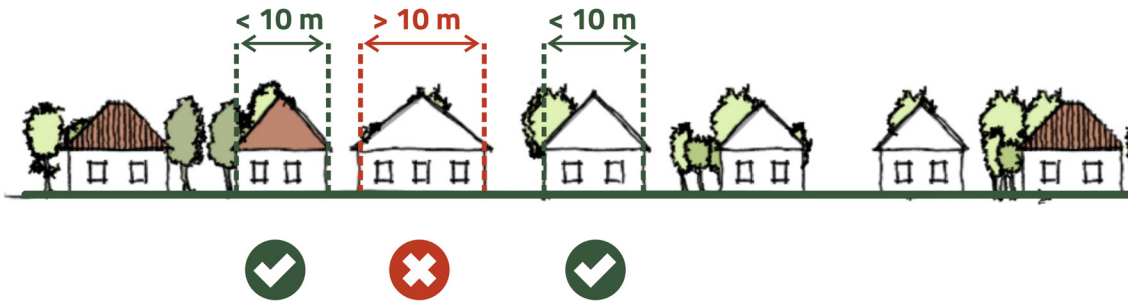

MAGASSÁG

A túlnyomórészt földszintes (esetenként tetőtér beépítéses) épületek magassága egységes. Új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetükben jellemző épületeknek. A túl magas házak eltérnek a kialakult településképi jellemzőktől.

Az épület legmagasabb pontja 11 méternél nem lehet magasabb.

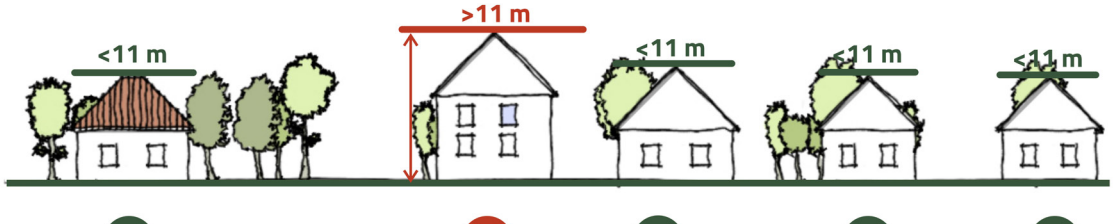

TETŐFORMA

A településrészen a hagyományos épületek esetében az utcára forduló oromfalas (esetenként csapott) nyeregtető a jellemző.

Új építés esetén a ezért szomszédos épületekhez, utcaképhez illeszkedő, nyeregtetős épület létesüljön.

A környező beépítésektől kialakítását, formaképzését, összetettségét tekintve jelentősen eltérő tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

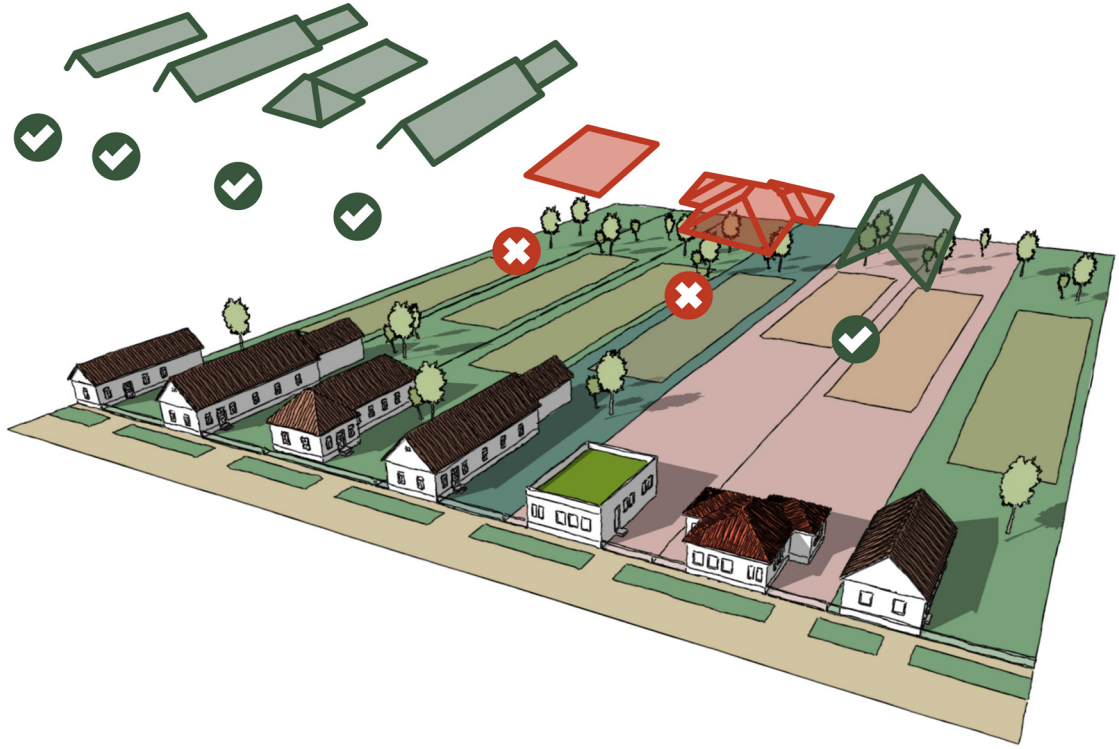

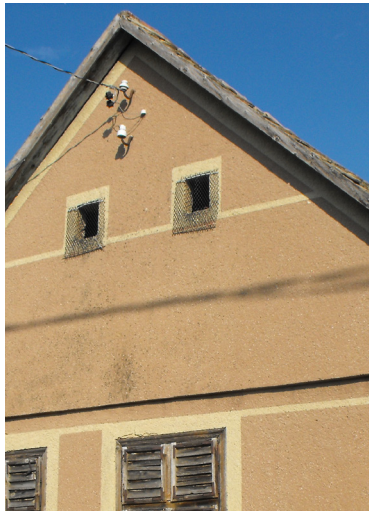

TETŐHAJLÁSSZÖG

A lakóépületek tetőhajlásszöge megközelítőleg azonos a hagyományos épületek esetében. Illeszkedjünk a környezetben kialakult régi adottságokhoz. A 35-45 fok közötti tetőhajlásszögön belül a szomszédos ingatlantól kis mértékben (+- 5 fok) térjünk csak el.

A magasabb hajlásszögű tető azon túl, hogy egy gazdaságosan kihasználható tetőtérhez jutunk, erőteljesebbé teszi házunk homlokzati megjelenését. Az történeti településrészen a telepítés mellet ez a legmeghatározóbb építészeti karakter!

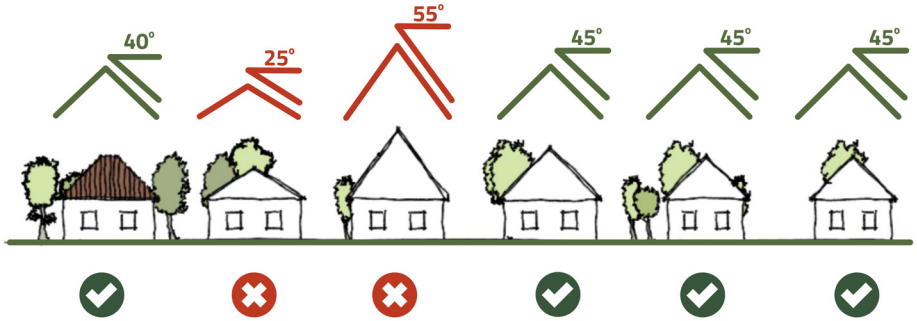

HOMLOKZAT

A hagyományos méretű álló téglalap nyílászárók alkalmazása javasolt elsősorban. Kerüljük a tagolatlan nagy üvegfelületű, egyszárnyú ablakokat.

A hagyományos nyílásrend szerint az ablakokból kettő található az utcai homlokzaton. Az oromfalon lehetőség szerint csak szellőzőnyílás méretű nyílást helyezzünk el. Árnyékolásra zsalugátert használjunk.

Az utcai homlokzaton ne építünk, alakítsunk ki erkélyt, loggiát és garázskaput.

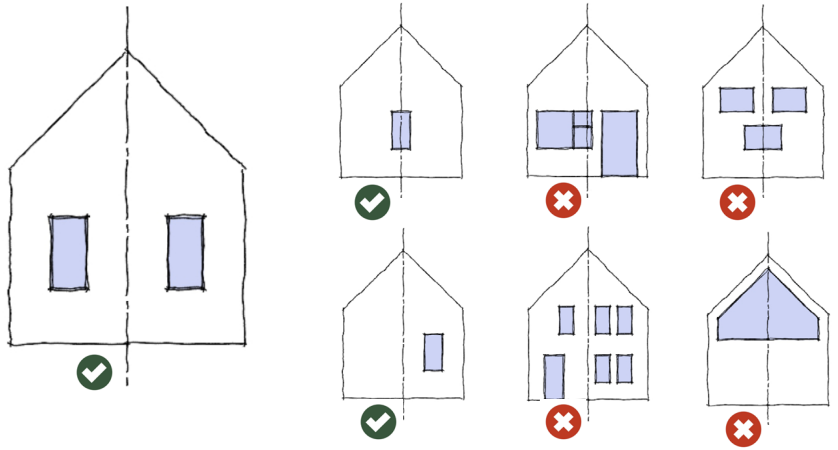

KERÍTÉS

Az utcavonalas beépítés jellege miatt alapvetően a tömör, közepes magasságú kerítések a javasolt térhatároló elemek, de szélesebb telkek esetében az áttört megoldás is elfogadható ami egyébként gyakori a faluban. Ebben az esetben a kerítés mögé sövénytelepítés javasolt.

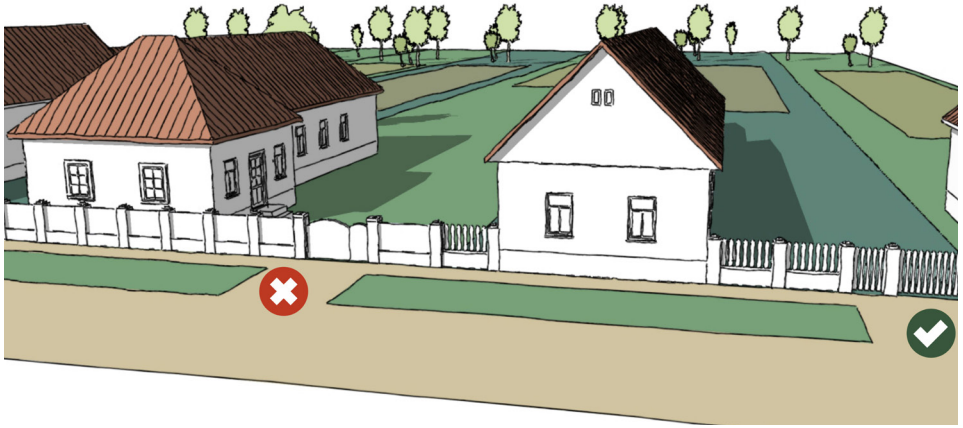

KERTEK

Minden településrészen fontos az épületek harmonikus tájba illesztése, és hogy épületeinknek megfelelő zöld hátteret biztosítsunk, ami egyben véd a hőségtől, széltől, és árnyékot is ad.

Épületeinket csak részlegesen takarjuk növényzettel, a kert legyen bensőséges, ahol nem tárul fel egyszerre annak minden szeglete a külső szemlélő előtt. Ugyanakkor ne zsúfoljuk tele, hagyjunk nagyobb szabad felületeket, melyek a különböző tevékenységekhez helyszínül szolgálhatnak. A különböző használatú tereket kisebb kerítésekkel, sövényekkel elválaszthatjuk, megjelölhetjük.

Faültetésnél kerüljük az egész évben árnyékot adó, és bár igen népszerű, de tájidegen örökzöldeket, különösen az épület előtt. Az igen népszerű tuja sajnos tájidegen, hajtása, toboza mérget termel és pusztítja környezetének a növényeit. A hátteret és keretet nyújtó fásítás javasolt. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

Ne feledjük, hogy a leghatékonyabb, és ökologikusan a legkedvezőbb napvédelmet az egyre melegedő nyarainkon a lombos fáktól kaphatjuk. Tudatos telepítésekkel megvédhetjük falainkat, ablakainkat, tetőfelületünket a nyári túlmelegedéstől, és nem utolsósorban egy hangulatos kerthez is juthatunk.

Az előkert kialakítása nagyon fontos. Csempésszük be a településre jellemző anyagokat, táji jellegzetességeket.

Az előkertben szélesebb épület esetében annak horizontális jellegét hangsúlyozó függőleges növényzetet telepítsünk, keskenyebb épületnél pedig az alacsonyabb növénytársulások javítják épületünk arányait.

Keskeny előkert esetében ne ültessünk oda fákat, magas sövényt, mert elnyomja a homlokzatunkat, illetve gyökere veszélyeztetheti az épületszerkezetet. Amennyiben mégis lehetőségünk nyílik az itt történő növényesítésre, az ültetésre váró fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílásrendjét. Házunk bejáratához, ablakunk közelében, teraszunk előtt helyet kaphat a babarózsa, gyöngyvessző, japánbirs. Zárhatjuk kertünk végét orgonabokrokkal. De nincs parasztudvar bodza vagy éppen levendula nélkül se Minél kevesebb legyen a burkolt felület, törekedjünk az épületen használt vagy megjelenő anyagok használatára a kerti építményeknél és a kertben is. A kevés de egységes anyaghasználat harmonikussá teszi a kertet.

Általános javaslat, hogy lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk.

TORNÁCOK

A magyar népi építészet leghatásosabb formai eleme az udvari oldalon végigfutó pillérsoros, vagy mellvédes pillérsoros tornác. Az arányos, tornácos épületek utcáról feltáruló sora karakteres utcaképet képez.

A tornác átmeneti tér mely nem csak rossz időben hasznos, hanem például a nyári tikkasztó melegben is árnyékolja déli homlokzatunkat. Az régi településrészben több helyütt megfigyelhetjük a tornácok szép példáit főleg a helyi védett épületeken.

A pillérek készülhetnek az épület anyagából, de a fa megoldás is egyenértékű.

A meglévő tornácok megőrzendők, beépítésük elkerülendő. Ahol mégis megtörtént újbóli megnyitásuk a településkép és az épület megjelenése szempontjából is rendkívül előnyös megoldás.

Új épület tornáckialakításával és esetleges újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt új otthonunkba.

MELLÉKÉPÜLETEK ELHELYEZÉSE

A melléképítmények, kerti építmények telepítésére a keskenyebb telekszélességek miatt elsősorban a hátsókertek alkalmasak. Csak szélesebb telek esetében helyezzük ezeket az oldalkertbe.

Törekedjünk arra, hogy a főépületünk gondosan kiválasztott héjalása, anyaghasználata, színvilága ezekben az építményekben is visszaköszönjön, ezáltal biztosítva az egységes építészeti arculatot portánkon. Sok helyütt látható követendő példa a régi, funkcióját elvesztő gazdasági épületek, górék, ólak, istállók átalakítása. Új építés esetében merítsünk ezek építészeti arculati elemeiből, arányaiból. Amennyiben gépjárműtárolót építünk, lehetőleg a telek hátsó részét használjuk fel, ha az épület lehetővé teszi, annak bővítményeként. Ebben az esetben ügyeljünk arra, hogy a tároló illeszkedjen a meglévő épülettömegünkhöz, annak arányait, telepítésének jellegét ne befolyásolja kedvezőtlenül.

A kis telekméretből adódóan sok esetben túlzsúfoltak a telkek hátsó részei, ezáltal csökkentve a telek zöldfelületét. Mérlegeljünk a melléképületek kialakítása előtt.

Tárolót a telkünk hátsó részébe, pergolát az oldalkertbe is építhetünk, ha elegendő tér áll rendelkezésünkre. Kerüljük az olyan tömegű melléképületek kialakítását, amelyek elnyomják főépületünk megjelenését.

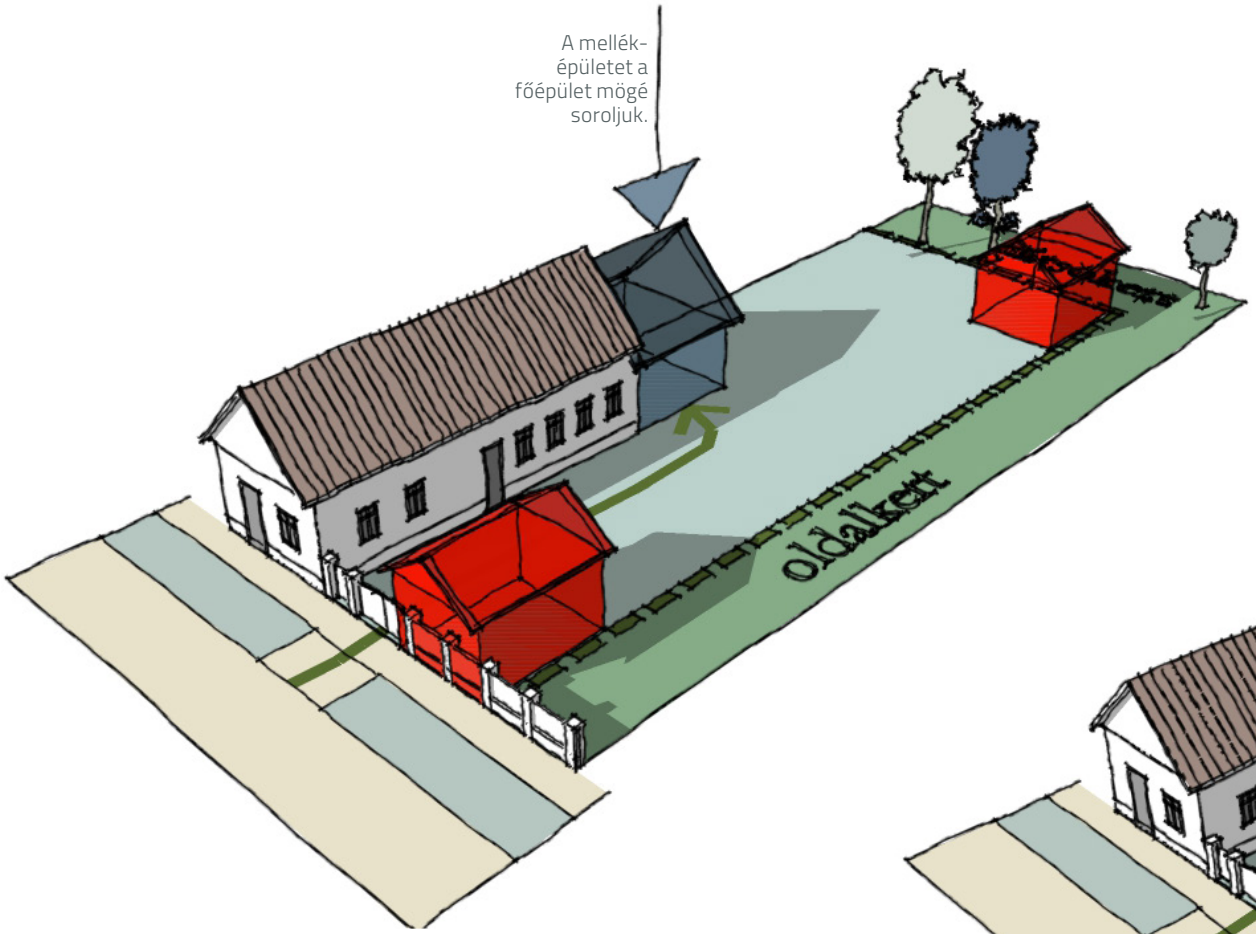

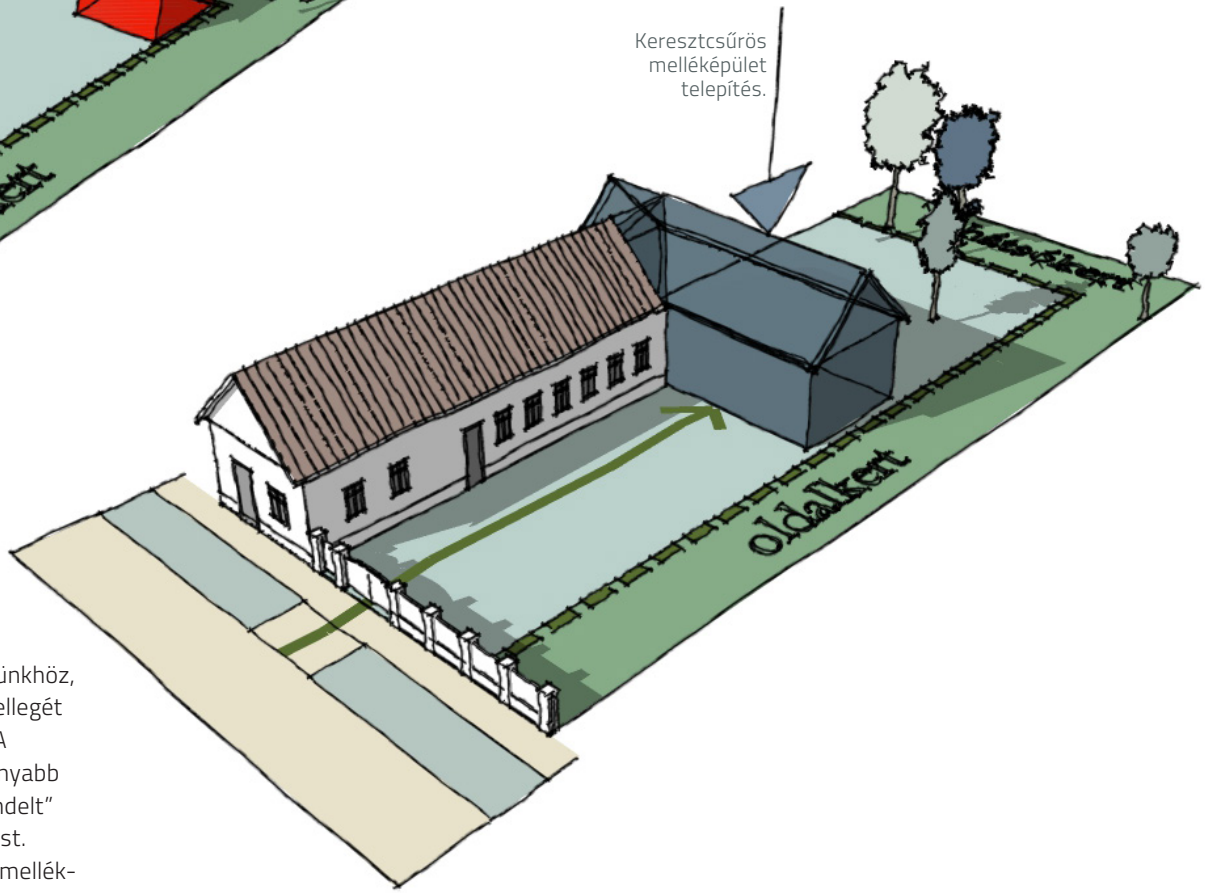

A főépülettel párhuzamos telepítéssel, azzal szemben amennyiben ingatlanunk szélessége engedi inkább csak kis méretű építményt (pl. nyári konyhát) építsünk. Ennek van helyi hagyománya.
Az egyéb nagyobb alapterületű melléképületeket, gépjárműtárolót soroljuk a főépület mögé,a telkünk hátsó felébe, a főépület bővítményeként, a telek egysoros elrendezéséhez igazodva.
Ügyeljünk arra, hogy a tároló illeszkedjen a meglévő épülettömegünkhöz, annak arányait, telepítésének jellegét ne befolyásolja kedvezőtlenül. A csatlakozó melléképület alacsonyabb tető magasságával, jelzi „alárendelt" funkcióját a lakóépülethez képest.
Hosszabb lakóépület esetében melléképületünknek keresztcsűrös beépítéssel is kialakíthatjuk. Ennek kialakítása fokozottan ügyeljünk a főépületünkkel és a helyi építészeti hagyományokkal való összhangra.

AJTÓK, ABLAKOK

Épületeink megjelenését és hangulatát a nyílászárók mérete, arányai és tagoltsága is nagyban befolyásolja.
A hagyományos nyílásrend a történeti településrészen is megfigyelhető: két vagy három osztatú ablak, mely az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással kerül beépítésre, a homlokzat oldalán pedig tornácajtó, vagy tornácnyílás(ablak).
Új nyílásrend kialakításánál ennek az osztásrendnek a követése javasolt. Hagyományos épületünkön az eredeti (építéskori) nyílásrendet és méreteket ne változtassuk meg, ha megtörtént lehetőleg a következő felújítás során térjünk vissza az eredetihez ez vonatkozik a pinceépületekre is. A beépítésre kerülő ablakok legyenek álló téglalap alakúak. Javasolt szélességük 0,9-1 m, magasságuk 1,5-1,7 m. A régi épületekhez nem illik az osztás nélküli nyílászáró, ezért ne építsünk be egybeüvegezett nagy felületű négyzetes ablakokat.
Amennyiben modern épületet építünk a nyílászárók álló téglalap jellegével, vagy osztásával teremtsük meg a kapcsolatot az épített hagyománnyal.
Tetőtér beépítés esetén csak tetősík ablakot alkalmazzunk. Álló ablak csak a tetősíkon belül alakítható ki.
Az árnyékolást fa zsalugáterrel, spalettával oldjuk meg. Ha ragaszkodunk a redőnyhöz azt lehetőleg fából, vagy fóliázott műanyagból, rejtett redőnyszekrény kialakításával valósítsuk meg.

Hagyományos történeti ablakformák

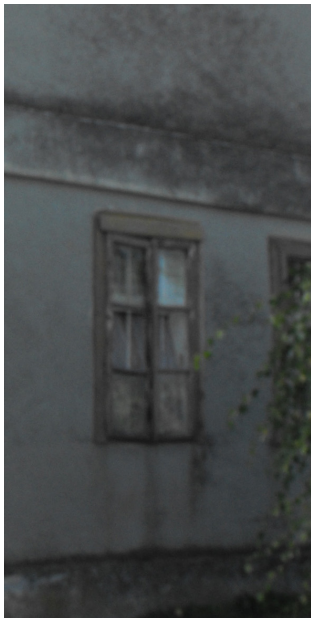

KERÍTÉSEK

Az utcafronti kerítésünk kialakítása során illeszkedjünk a környezetünkben kialakult magasságokhoz, anyaghasználathoz és megoldásokhoz.
Általánosságban elmondhatjuk, hogy a területeken a kerítés csak az utcavonalas beépítés esetében legyen tömör, mert előkertes beépítésnél elzárt jelleget kölcsönöz az épületnek és a kialakult utcaképhez sem illik. Előkertes beépítésnél az áttört jellegű középmagas megoldás az előnyös.

Ebbe az esetben maga a kapuzat is legyen áttört.
Anyagát tekintve jó megoldás az épített pillérekkel tagolt, lábazaton létesített tégla vagy fa kialakítású mezők sora, de szép megoldást ad a léckerítés, vagy ha növényfuttatást alkalmazunk esetleg zöldsövényt.
A történeti településrészen a kerítés magassága 1,6-1,8 méter között álljon meg.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása minden korban kedvelt tulajdonosi eszköz. Megfontoltan válasszunk a lehetőségek szinte korlátlan tárházából.

Keressük a természetes anyagokat a homlokzatunk kialakítása során!

A történeti településrészen elsősorban a vakolt homlokzati felületek jellemzőek. A színek esetében a fehér mellett a halvány sárga-fehér összeállítása a javasolt. Az erősen tagolt homlokzatoknál kerüljük az erőteljes kontrasztú színalakítást. A sima, tagolatlan felületeknél ellenben szükség lehet a megfelelően kiválasztott, nagyobb színellentétek alkalmazására.

Az ajtók, ablakok anyagára hagyományosan a fa jellemző, de elfogadható megoldás a fát utánzó műanyag nyílászárók használata is. A javasolt színek a hagyományos jellegű épületeknél a barna, méreg zöld és okker sárga.

A tornácoszlopok hagyományos anyaga az épülettel megegyező falazott téglapillér, illetve a fa oszlop.

Tetőhéjazat esetében törekedni kell a hagyományos kialakítású, égetett agyag cserépfedésre.

A közterületről feltáruló homlokzaton antenna, égéstermék-elvezető és légkondicionáló berendezés látható módon nem helyezhető el.

Az épületek egységét javítja, ha a főépület, a melléképület és a kerítés szín és anyaghasználatára az egységesség lesz a jellemző. Színek tekintetében a harsány, rikító színhasználat, vagy a túl élénk anyaghasználat (pl. rikító színű fémlemez, vagy egyéb anyagú fedés, burkolat és felületképzés) kerülendő. Az erős, sötét színeket csak kis felületen, épületrészeken javasolt használni (pl. ablakok, tagozatok).4-5 fajta színárnyaltnál egy ingatlan esetében nem érdemes többet használnunk. A túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét.

A belső utaknál alkalmazhatunk bontott téglát is a kevésbé igénybevett felületeknél.

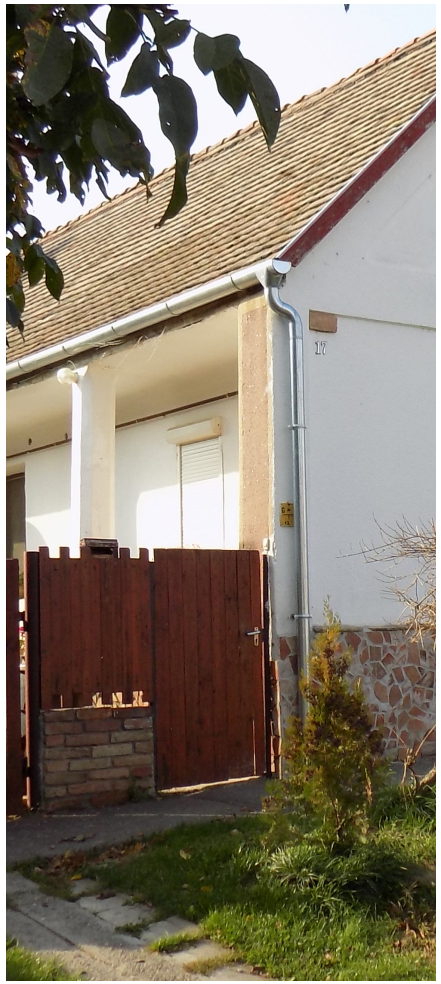

LAKÓÉPÜLETEK SZÍNEZÉSE

Hogy környezetünket otthonossá tegyük, a színek segítségét is igénybe vehetjük, de vigyázzunk mert ez kétélű fegyver. Az alábbiakba pár olyan összefüggésre kívánjuk felhívni a figyelmet, melyre a harmonikus megjelenésű épületünk kialakítása során figyelemmel kell lennünk.

Azt talán mindenki tudja, hogy a meleg színek közelítenek, a hideg színek távolítanak. Azt is fontos tudnunk, hogy a ha valamely tömeg érzetét növelni akarjuk azt nagyon világos vagy telített színűre kell színezni. Többek között ezért is nem célszerű az amúgy is nagy felületű lakóépületeket telített színnel lefesteni.

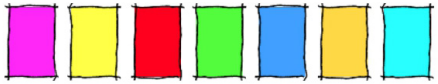

Telített „papagáj" színek

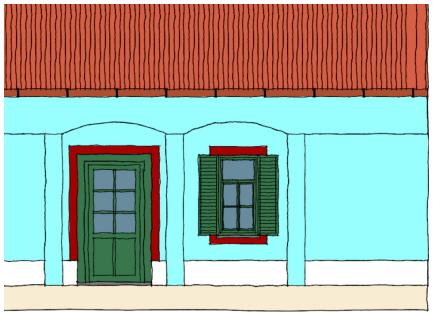

Az épületelemek tagozatok, pillérek és nyílászárók különböző viszonyban vannak egymással. Általános szabály, hogy az ablak és ajtókeretek, tagozatok és lábazatok színénél előnyös ha azok a fallal rokon színekből kerülnek kialakításra, de telítettségük és világosságuk mégis eltér attól. A fehér fal mindig jó döntés, de ugyanúgy lehet szép egy sötétebb és telítettebb színezetű homlokzat is. A tagozatoknak világosabb színükkel kell jelezniük, hogy azok síkja közelebb van hozzánk. Ellenben az ablak és ajtótokok színezete jó ha eltér a fal színétől és jelentős világossági és telítettségi különbség is van köztük.
A gazdagon tagolt régi paraszthéz kevésbé kívánja az erőteljes kontrasztokat, mert a kisebb kontrasztok is erőteljes szín megjelenítést adnak. A nagyobb színellentétekre a sima, tagolás nélküli homlokzatok esetében van csak szükség.

Színek tekintetében a harsány, rikító színhasználat, vagy a túl élénk anyaghasználat (pl. rikító színű fémlemez, vagy egyéb anyagú fedés, burkolat és felületképzés) mindig kerülendő. Az erősebb, sötétebb vagy „vidámabb" színeket csak kis felületen, épületrészeken javasolt használni (pl. ablakok, zsalugáter). 4-5 fajta színárnyaltnál egy ingatlan esetében nem érdemes többet használnunk. A túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét.
A kézikönyv a lenti földszínek használatát javasolja, melyek megjelenését a jobboldali ábrák mutatják be. meg.

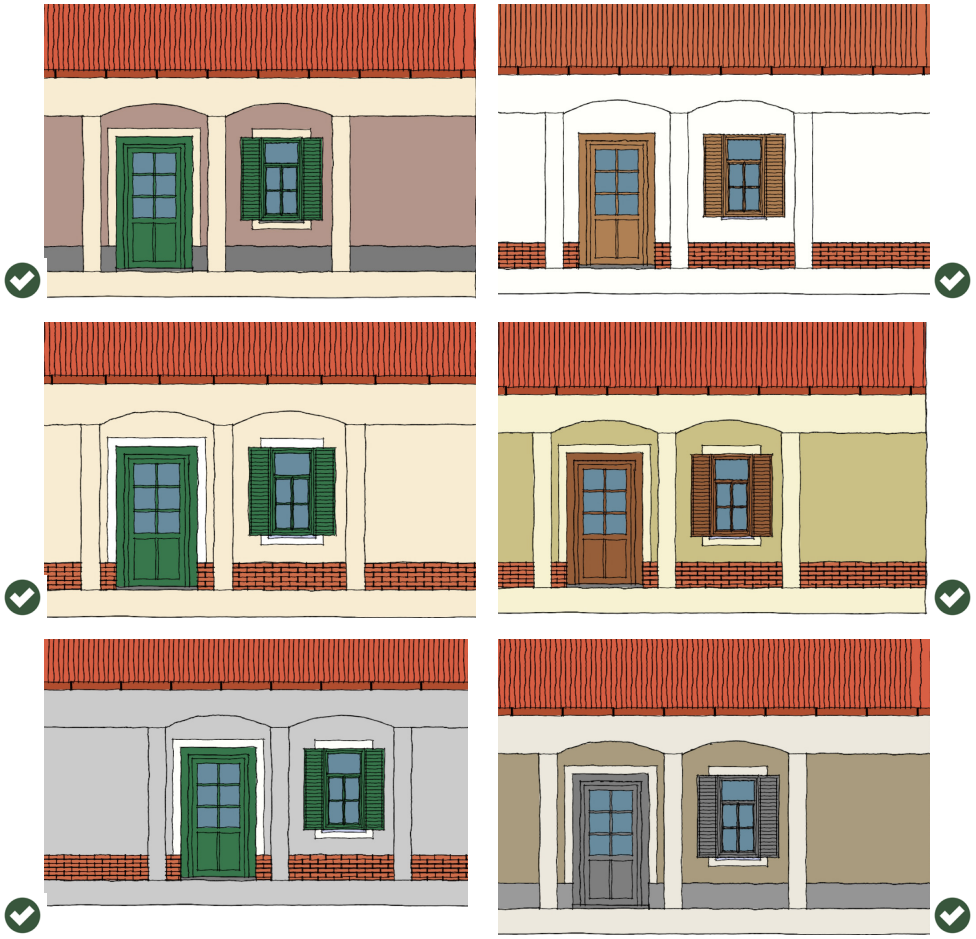

[A FÖLDSZÍNEK:
A VÖRÖS-NARANCS-SÁRGA-SÁRGÁSZÖLD SZÍNTARTOMÁNY KEVÉSSÉ TELÍTETT ÉS KÖZEPESEN SÖTÉT ÁRNYALATAIT NEVEZZÜK FÖLDSZÍNEKNEK. EZEK A TALAJ, A HOMOK, EGYES KŐZETEK, AZ AVAR, A FÁK KÉRGÉNEK ÉS A FÖLDFESTÉKEK SZÍNEI. A TEREPSZÍNŰ KATONAI ÖLTÖZET FOLTJAI MIND FÖLDSZÍNŐEK. ELSŐSORBAN GYŰJTŐNÉVKÉNT HASZNÁLJUK.]

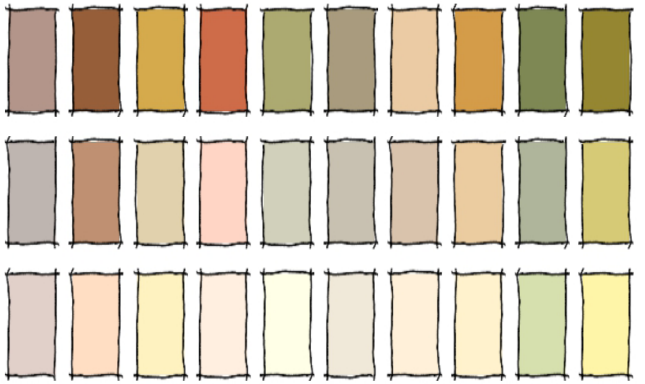

RÉSZLETEK

Sok olyan építészeti elem, megoldás, kerti építmény vagy műtárgy létezik mely portánkat és azon keresztül a településképet is formálja, annak esztétikai megjelenését emeli. A következőkben ezekre mutatunk be pár jó megoldást.

Fő szabály, hogy az átépítés során törekedjünk az értékes részletek a megóvására. Ezek lehetnek például szerkezeti megoldások is, a megemelt attikafal és a tető találkozása, tűzfallépcső, homlokzati elem egy szépen megmunkált pillérfejezet, bádog padlásszellőző vagy régi esőcsatorna.

Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményanyagot kínálnak. A ház mellé bekúszó növényanyag évről évre, évszakról évszakra más képet mutat. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő, díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak – árnyékolnak!

A múlt század elejét idéző felújított, gyakran már nem működő kutak megteremtik a településen belül az időbeni folytonosság érzetét és gyöngyszemként díszítik a település portáit.

A térségben is jellegzetes építészeti arculati elem a nyers tégla használata kerítésnél vagy akár épület homlokzati architektúrájának kialakítása során. Alkalmazzuk bátran a kézi vetésű „girbegörbe" bontott téglát!

IRÁNYELVEK AZ ENERGIATUDATOS PORTA KIALAKÍTÁSÁHOZ

A fenntartható építészet alapelve, hogy az energiaszükségletet megújuló energiaforrásokból fedezi, miközben minimálisra csökkenti a víz- és anyaghasználatot, valamint a természetet terhelő szennyező kibocsátásokat, figyelembe véve a természet körfolyamatait és az épített környezet emberre gyakorolt hatását.

Költséges gépészeti rendszerek nélkül is sokat tehetünk környezetbarát energiatakarékos lakóházunk kialakításához:
- akkora épületet építsünk amekkorára szükségünk van és a fenntudjuk tartani. ,
- átgondolt tájolás, alaprajzi rendszer
- újrahasznosított, kis környezetterhelésű építőanyagok kiválasztása (pl. közelben gyártott, környezetbarát, újrahasznosítható, egyszerűen felújítható építőanyagok, cellulóz hőszigetelés, stb.)
- jó térszervezés,
- átmeneti terek (tornác), árnyékolás)
- épületszerkezetek optimális megválasztása
- esővíz, szürkevíz felhasználása
- fúrt kút

A komolyabb beruházást igénylő, később megtérülő megoldások a megújuló energiahasznosító berendezések: napelem, napkollektor, szélturbina, hőszivattyú (vizes, levegős vagy földhőn alapuló) vagy biomassza (pellet, fa).

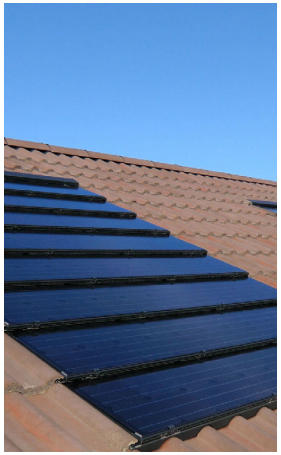

[A KÖRNYEZETBARÁT HÁZTARTÁS ISMÉRVEI:
- SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS,
- KOMPOSZTÁLÁS,
- HASZNÁLT OLAJAT BENZINKUTAKON ADJUK LE,
- A VESZÉLYES HULLADÉKOK KÖZÜL AZ ELEMEKET ÉS A KISEBB AKKUMULÁTOROKAT ISKOLÁKBAN, BOLTOKBAN ELHELYEZETT GYŰJTŐKBE VISSZÜK,
- KÜLÖN KELL GYŰJTENI A FÉNYCSÖVEKET IS, EZEKET FŐKÉNT ÁRUHÁZAKBAN ADJUK LEADNI,
- VEGYSZEREKET, NAGYOBB AKKUMULÁTOROKAT A HULLADÉKUDVAROKBA VISSZÜK,
- A TÖNKREMENT VAGY MEGUNT HÁZTARTÁSI GÉPEKET LEADJUK ÚJ KÉSZÜLÉK VÁSÁRLÁSA SORÁN VAGY ERRE SZAKOSODOTT CÉGEKNEK.]

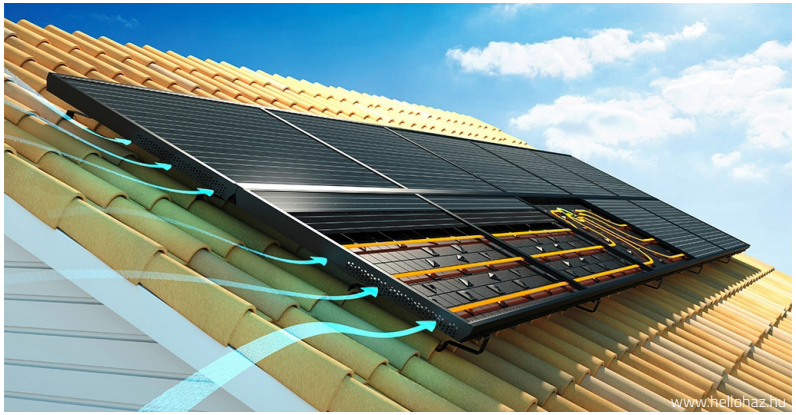

A TORNÁCOK ELŐNYEI

A helyiségek tájolásának tervezése során fontos, hogy a huzamos tartózkodásra szolgáló helyiség benapozott legyen ugyanakkor a tikkasztó nyári napsugaraktól mégis védett. Ez ellen a legegyszerűbb védelmet az átmeneti terek jelentik, „magyarra” lefordítva a TORNÁCOK, verandák!

AZ ÉPÜLET TÁJOLÁSA

Az épület és a helyiségek megfelelő tájolásával (klímazónás alaprajzi tervezés), hozzájárulhatunk energiatakarékos épületünk kialakításához. A nem állandó használatban lévő kiszolgáló helyiségek (kamra, gépészet, WC, előszoba) számára az É-i, az alacsonyabb hőmérsékletet igénylő hálónak az É-K, D-K-, a konyha és kamra részére az É-Ny, É-K-i, a fő helyiségek számára D-i, D-K-i tájolás (nagyobb üvegfelületekkel, ügyelve a megfelelő árnyékolásukra) a legideálisabb. Az előszoba nagy felületű nyílászáróival télikertként is funkcionálhat.

A KESKENY HÁZ kelet-nyugat tájolással (hagyományos paraszthaz) tökéletesen hasznosítja a napsugárzás előnyeit. A naposabb helyiségek kisebb nyílászáróméretekkel is elérhetők. Az alaprajz maximálisan használja ki a téli napsugárzási nyereséget és csökkenti az épület nyári túlhevülését.

K

A tornác beengedi a téli, de kizárja a nyári tűző napsugarakat

D

[A FŰTÉSI KÖLTSÉGEK 30 %-AL CSÖKKENTHETŐK!]

A hátsó hűvösebb puffer-zóna a lépcsők, tárolkők, kamra és a konyha számára fenntartott hely.

Keskeny ablakok az északi árnyékos oldalom

NY

A TÖBBTRAKTUSOS SZÉLES HÁZ esetében nagyobb ablakfelületek szükségesek a megfelelő fény biztosításához azon túl hogy rossz homlokzati arányokhoz vezet.

Árnyékos középső közlekedő.

K

D

Több huzamos tartózkodásra is szolgáló helyiség is kevesebb természetes napsugárzásban részesül

NY

[AZ ÉPÜLET 50%-A NEM RÉSZESÜL ,A NAPSUGÁRZÁSBÓL!]

AZ ÉPÜLETEK TELEPÍTÉSE

Az épületek egymástól való optimális távolsága alatt azt értjük, hogy a téli napforduló alacsony beesési szöge mellett (19°) se árnyékolják a szomszédos házak egymást.

Az épületek gerincmagassága számításainkban a falusias jellegű lakóövezetekre jellemző 4,5 méter.

Tehát 10 méteres gerincmagasság mellett az épületek közti távolságnak legalább kb. 29 méternek kellene lennie.

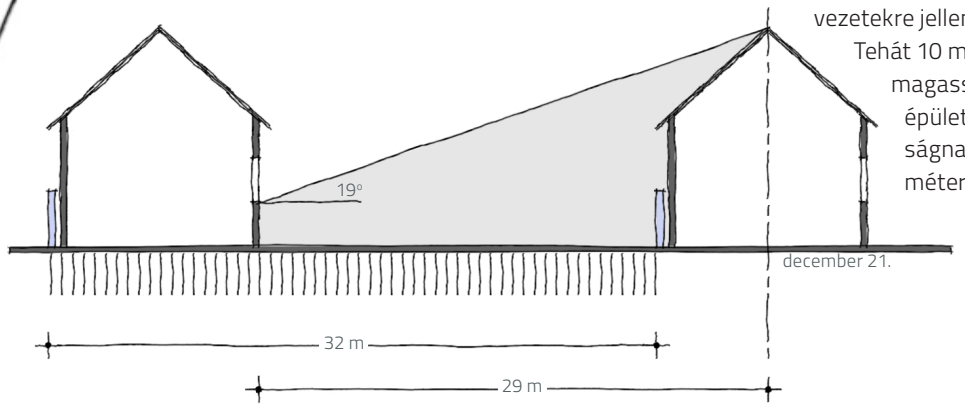

LOMBHULLATÓ FA MINT ÁRNYÉKOLÓ, SZÉLFOGÓ

Hasonlóan jó és természetes megoldás a lombhullató (nem örökzöld!) fa telepítése az ablakunk elé, ezzel csökkenthetjük a besugárzást, természetes árnyékolást adnak.

A nyári tikkasztó napot minimalizáljuk lombhullató fa (nem örökzöld) ültetésével, mely tökéletes „ökoárnyékoló berendezés". A megfelelő helyre ültetett fa lombkoronája kitakarja az épület homlokzatát érő közvetlen nyári napsugárzást. A példában az épülettől 3 méterre telepített lombhullató, melynek magassága legalább 10 méter biztosítja a déli átlagos méretű homlokzat árnyékolást. Az ábra a nyári napforduló időpontjában,a maximális a delelési napmagasságban tapasztalható déli beesési szöget ábrázolja.

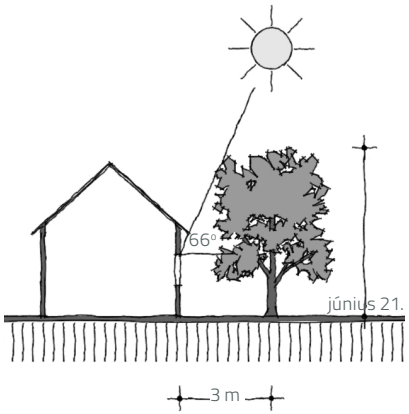

Télen az lombhullató fa ágai levelek híján átengedik a napsugarakat. Minél magasabb a lombkorona alsó síkia, annál kevesebb a fa téli árnvékoló hatása.

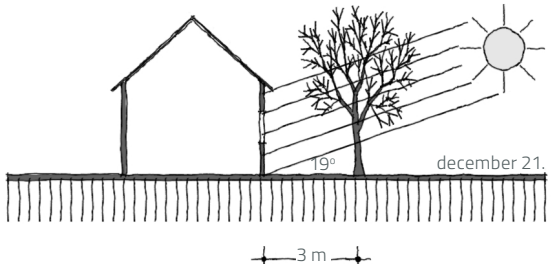

[KÉPLET AZ ÉPÜLET NÖVÉNYZET ÁLTALI ÁRNYÉKOLÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSÁRA. NÖVÉNY MAGASSÁGÁNAK SZÁMÍTÁSA:
A=TGα x B+C,
A: NÖVÉNYZET MAGASSÁGA,
B: ÉPÜLET ÉS NÖVÉNY TÁVOLSÁGA,
TGα : BEESÉSI SZÖG (NYÁRON: 66°
C:HOMLOKZAT MAGASSÁGA]

Köztudott, hogy a sima világos felületek visszaverik a fényt, a sötét felületek pedig elnyelik a hőt. Ezzel szemben a gyepfelület párologtat, jó a hőelnyelő képessége, segít elvezetni a hirtelen csapadékot, oxigént bocsát ki, leköti az ülepedő port és kedvezőbbé teszi a mikroklímát.
A talaj hőmérséklete jelentősen csökken 5 perccel az után, hogy eléri az árnyék ez jelentősen módosítja lakókörnyezetünk mikroklímáját.
A magas fák mellett azonban célszerű többszintű növénytakarót alkalmazni: bokrok, cserjék, gyepet) melyek tovább csökkentik a napsugárzás visszaverődését.

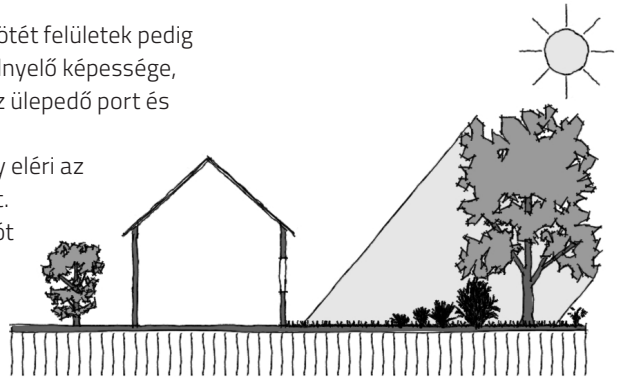

Használjuk ki a terep adottságait a szél elleni védekezésben. Amennyiben a hátsókertünk magasabb fekvésű fásítással módosítóhajuk a szél útját. A mérsékelten (50-60%) szélátereszto fasáv hatékonyabb, mint a sűrű légörvényt okozhat. Részesítsük előnyben az őshonos fafajokat Egy meredekebb lejtésű tetőidom a szél felőli oldalon tovább segíthet a széláramlás elterelésében.

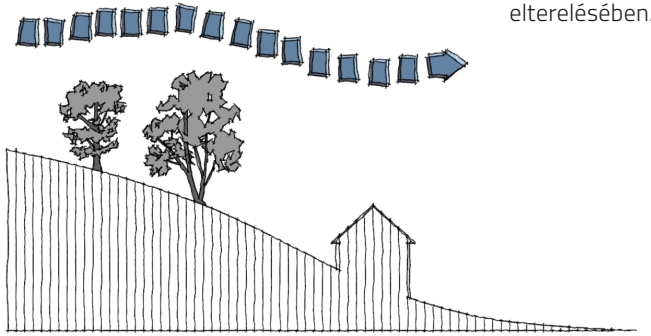

A legtöbb napsugárzás a déli tájolású homlokzatokra érkezik. Ezért se célszerű ezt az oldalt örökzöldekkel beárnyékolni. Inkább védjük az épület szél felőli oldalát velük (legtöbbször a nyugati és északi oldalak) mely célra alkalmasak Ha mégis a déli homlokzat elé kívánunk örökzöldeket telepíteni, akkor maximalizáljuk a téli napsugárzást a növények optimális elhelyezésével. A példából látható, hogy egy 2 méter magas örökzöld 3 méter távolságban már nem akadályozza a téli besugárzást .

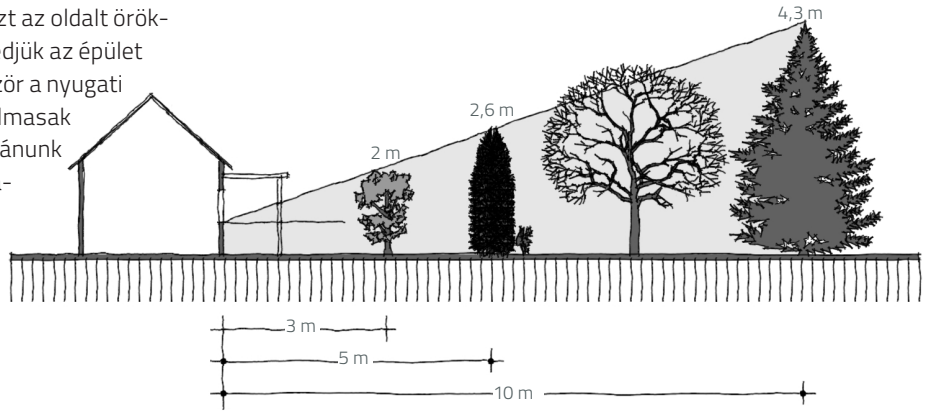

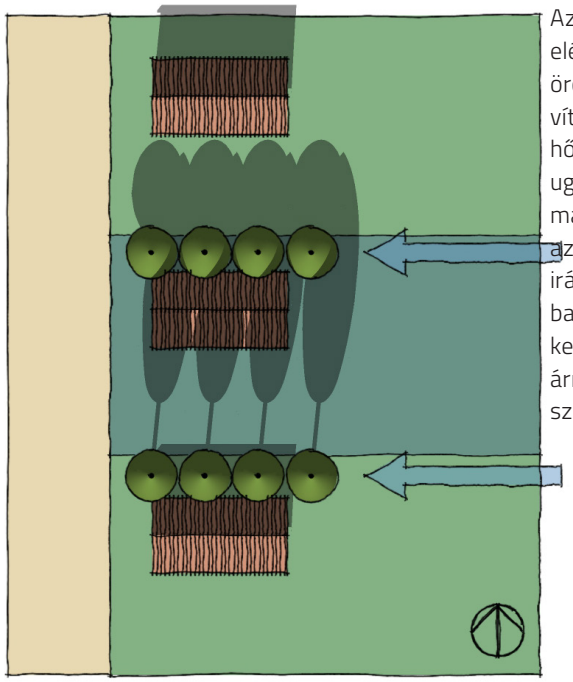

Az északi fal elé ültetett örökzöld fák javítják az épület hőháztartását, ugyanakkor magasságukat az észak-déli irányú utcákban korlátozni kell, hogy ne árnyékolják a szomszédokat.

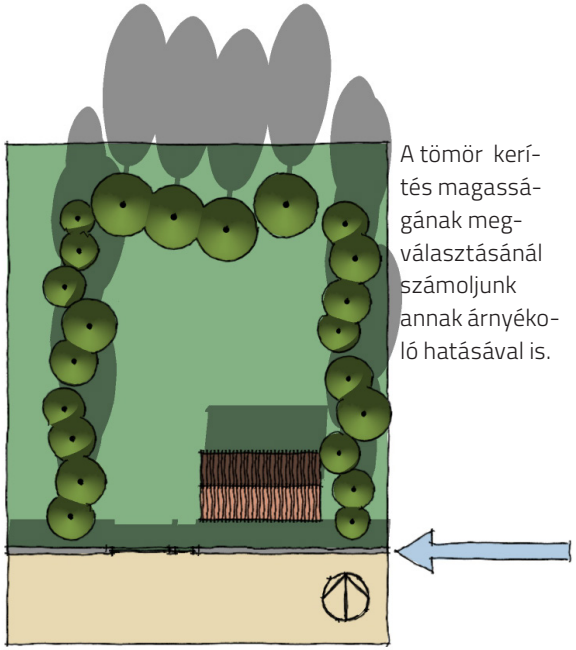

A tömör kerítés magasságának megválasztásánál számoljunk annak árnyékoló hatásával is.

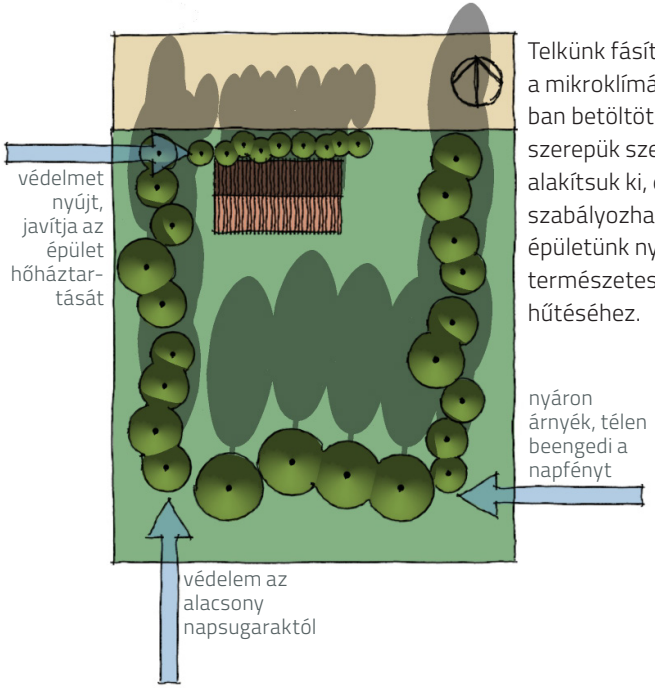

Telkünk fásítását a mikroklímában betöltött szerepük szerint alakítsuk ki, ezzel szabályozhatjuk épületünk nyári természetes hűtéséhez.

A nyári perzselő napfény ellen a legjobb megoldás a lombhullató fák telepítése elsősorban az épület déli oldalának védelmére, melyek a téli besugárzást átengedik.
A túl magas örökzöldek nyáron hasznosak, azonban a hidegebb hónapokban beárnyékolhatják a homlokzatunkat!
A keleti és nyugati falat határoló fák inkább oszlopos a déli oldat határoló fák gömb formájú, szerteágazó lombozatúak legyenek az árnyékvetésük miatt.

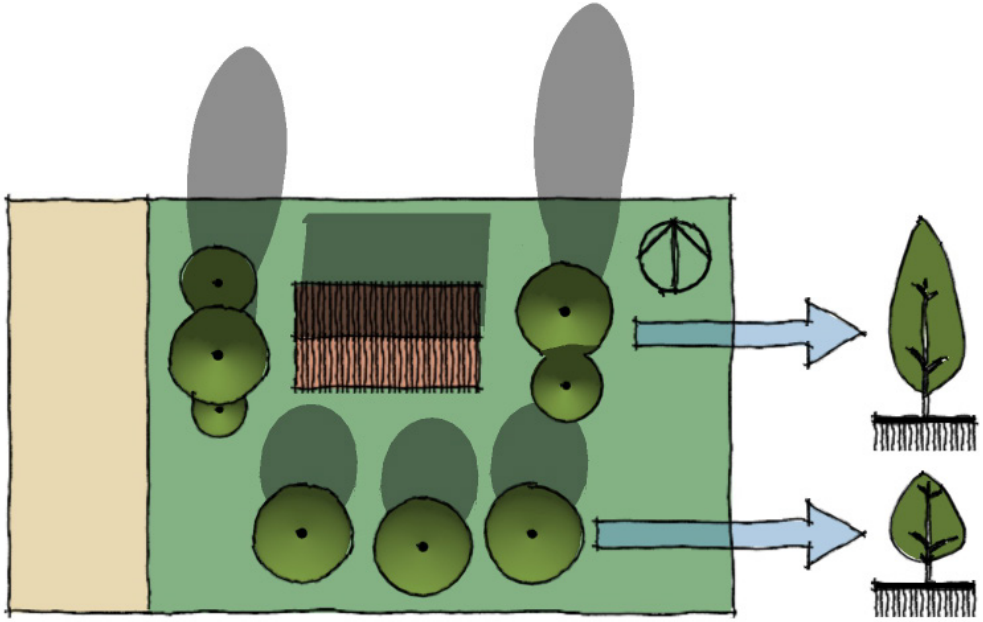

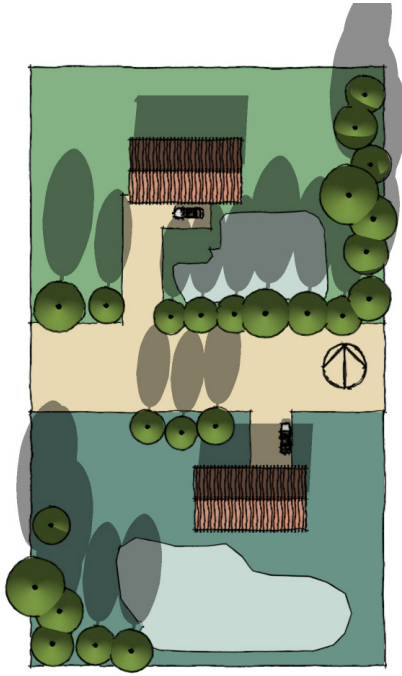

Kelet-nyugat tájolású utca esetében az északi oldalon lévő telkeknél amennyire lehetséges helyezzük épületünket a telek északi oldalára, hogy minél nagyobb déli tájolású kertet kaphassunk. A déli oldalon viszont a legkisebb előkert az előnyös. Nyissunk nappalinkkal a hátsó kertre!

KERTVÁROSI JELLEGŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TELEPÍTÉS

A kertvárosias településrészen az épületek az északi oldalhatáron álló beépítési módon belül az utcára merőleges, illetve azzal párhuzamos beépítéssel kerültek telepítésre.
Új épületünket a kialakult előkerteknek megfelelően, az illeszkedést szem előtt tartva telepítsük. Általánosságban javasolt a faluban leginkább elterjedt telepítési mód alkalmazása, ez az oldalhatáron álló beépítési módon belül az utcával merőleges rendszer. A telek közepére tervezett, vagy elforgatott telepítés nem elfogadható megoldás.

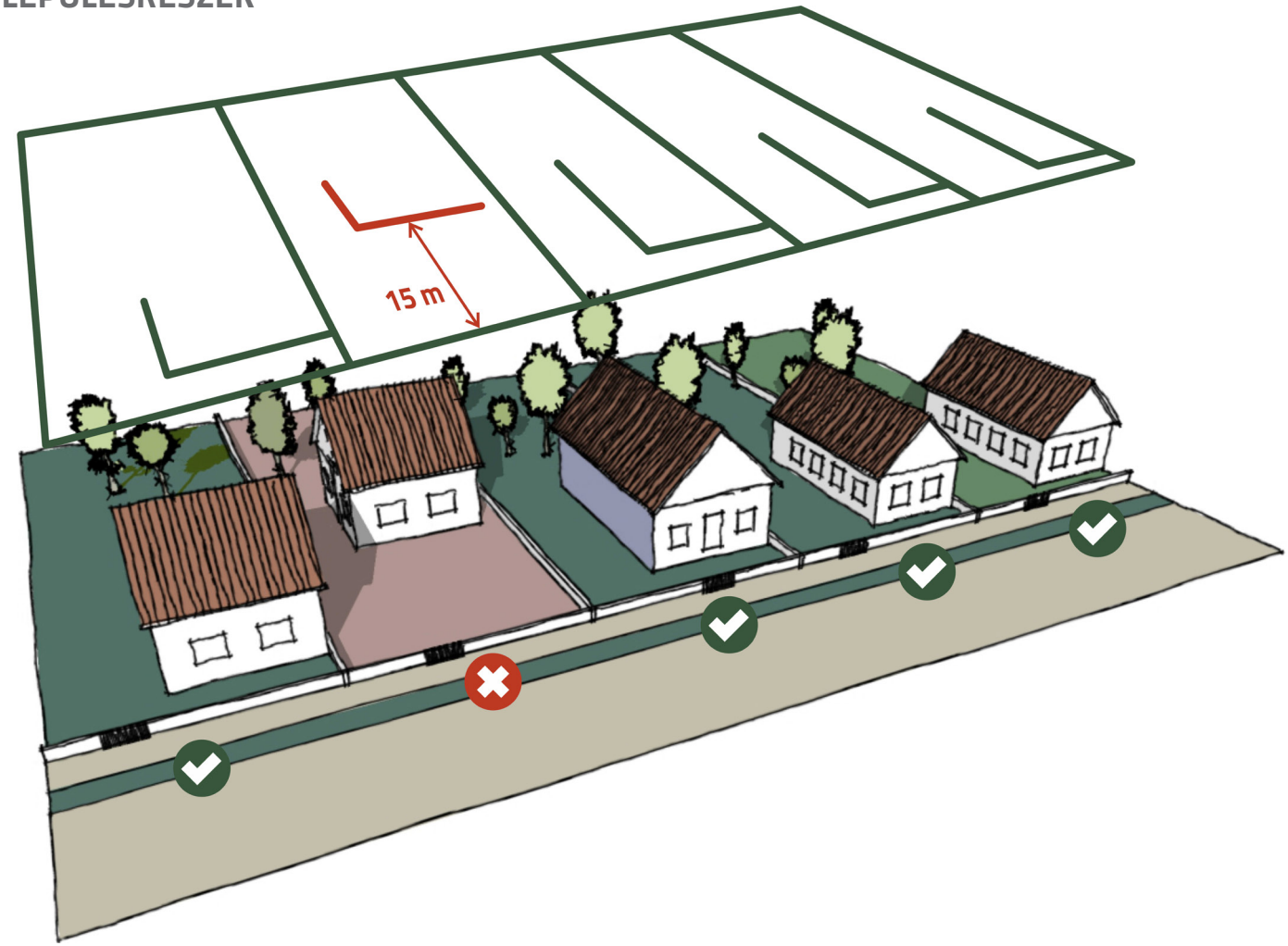

TÖMEGARÁNY

Az utcára merőleges rendszerű épületek legnagyobb utcafronti szélessége 10 méter, legkisebb hosszúsága 10 méter legyen.

Ne ugrassuk ki a különböző szinteket a homlokzatokon.

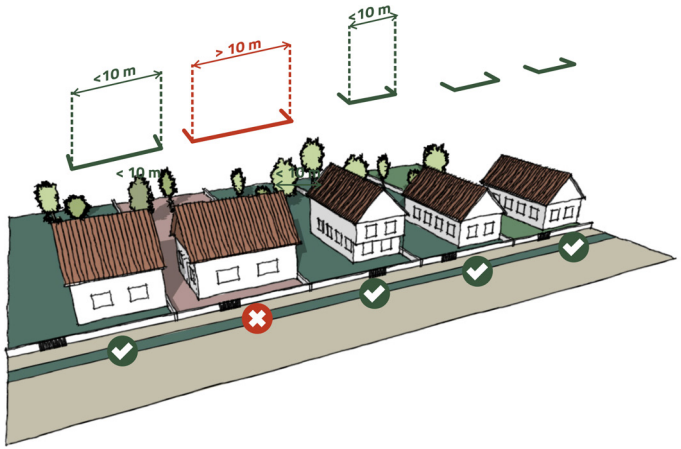

MAGASSÁG

Az egyszintes épületek magassága nem egységes a kertvárosias területen. Új házaknak magasságánál a helyi építési szabályzat keretein belül találjuk meg az ideális, illeszkedő magassági értéket. A túl magas házak eltérnek a kialakult településképi adottságoktól.

A jellemző szintszám: földszint+tetőtér beépítés. Az épület legmagasabb pontja 11 méternél ne legyen magasabb.

TETŐFORMA

A tetőformák szintén heterogén mintázatot mutatnak (sátor és nyeregtetők változatai) a településrészen. Ezek közé ne tördelt, összetett tetőforma kerüljön, elsősorban a többihez hasonló tömegű és egyszerű tetőformájú lakóépületben gondolkodjunk.

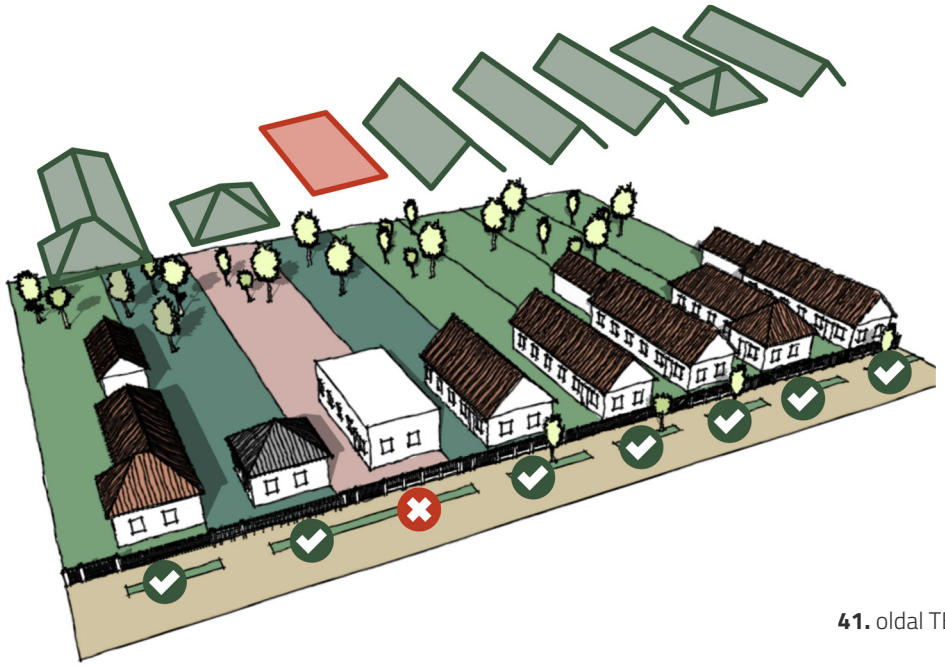

AJTÓK, ABLAKOK

Épületeink megjelenését és hangulatát a nyílászárók mérete, arányai és tagoltsága is nagyban befolyásolja.

A hagyományos nyílásrend Egerág történeti településrészén megfigyelhető: két vagy három osztatú ablak, mely az utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással kerül beépítésre, a homlokzat szélén pedig esetenként tornácnyílás.

Új nyílásrend kialakításánál ennek az osztásrendnek a követése javasolt. Hagyományos épületünkön az eredeti (építéskori) nyílásrendet és méreteket ne változtassuk meg, ha megtörtént lehetőleg a következő felújítás során térjünk vissza az eredetihez ez vonatkozik a pinceépületekre is.

Amennyiben modern épületet építünk a nyílászárók álló téglalap jellegével, vagy osztásával teremtsük meg a kapcsolatot az épített hagyománnyal.

Tetőtér beépítés esetén csak tetősík ablakot alkalmazzunk. Álló ablak csak a tetősíkon belül alakítható ki.

Az árnyékolást fa zsalugáterrel, spalettával oldjuk meg. Ha ragaszkodunk a redőnyhöz azt lehetőleg fából, vagy fóliázott műanyagból, rejtett redőnyszekrény kialakításával valósítsuk meg.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAG-HASZNÁLAT

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása minden korban kedvelt tulajdonosi eszköz. Megfontoltan válasszunk a lehetőségek szinte korlátlan tárházából.

Keressük a természetes anyagokat a homlokzatunk kialakítása során!

A történeti településrészen elsősorban a vakolt homlokzati felületek jellemzőek. A színek esetében a fehér mellett a halvány sárga-fehér összeállítása a javasolt. Az erősen tagolt homlokzatoknál kerüljük az erőteljes kontrasztú színalakítást. A sima, tagolatlan felületeknél ellenben szükség lehet a megfelelően kiválasztott, nagyobb színellentétek alkalmazására.

Az ajtók, ablakok anyagára hagyományosan a fa jellemző, de elfogadható megoldás a fát utánzó műanyag nyílászárók használata is. A javasolt színek a hagyományos jellegű épületeknél a barna, méreg zöld és okker sárga.

Tetőhéjazat esetében törekedni kell a hagyományos kialakítású, égetett agyag cserépfedésre.

A közterületről feltáruló homlokzaton antenna, égéstermék-elvezető és légkondicionáló berendezés látható módon nem helyezhető el.

Az épületek egységét javítja, ha a főépület, a melléképület és a kerítés szín és anyaghasználatára az egységesség lesz a jellemző. Színek tekintetében a harsány, rikító színhasználat, vagy a túl élénk anyaghasználat (pl. rikító színű fémlemez, vagy egyéb anyagú fedés, burkolat és felületképzés) kerülendő. Az erős, sötét színeket csak kis felületen, épületrészeken javasolt használni (pl. ablakok, tagozatok). 4-5 fajta színárnyaltnál egy ingatlan esetében nem érdemes többet használnunk. A túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét.

A belső utaknál alkalmazhatunk bontott téglát is a kevésbé igénybevett felületeknél.

GAZDASÁGI JELLEGŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TELEPÍTÉS

Új épület telepítése során fontos az épített, illetve a környezeti és tájképi adottságokhoz való illeszkedés.
Az épületetek ne szétszórtan, hanem ha a technológia megengedi az építménymagasság háromszorosán belüli távolságon belül kerüljenek telepítésre.
A gazdasági épületek telepítése során lehetőleg kerüljük a túlságosan hosszú, vonalas jellegű tagolatlan épületeket és az összetett alaprajzi formákat.

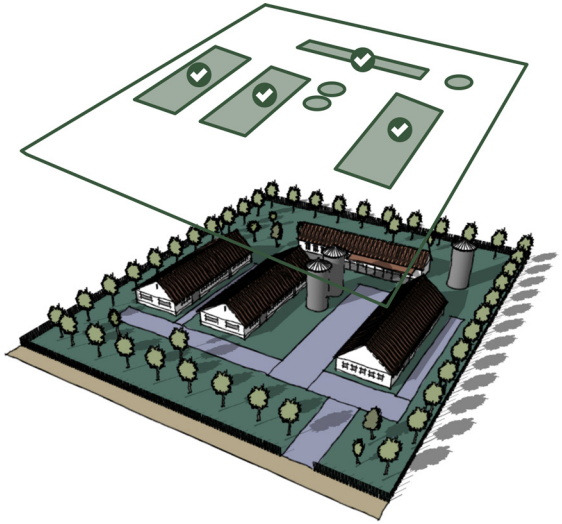

NÖVÉNYTELEPÍTÉS

A telephely környezetében, a telekhatár mentén fasort vagy ha lehetőleg többszintes, honos növényzettel árnyékoló, puffer területet alakítsunk ki.

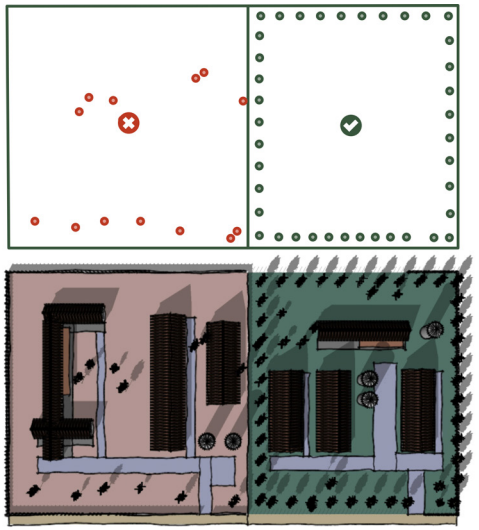

TETŐFORMA

A gazdasági területeken megengedett az jellemző alacsony hajlásszögű, vagy lapostetős épületek elhelyezése. A kisebb hajlásszög inkább a gazdasági, tároló, siló épületekre, a 45 fokos magastető pedig az igazgatási, központi épületekre legyen jellemző.

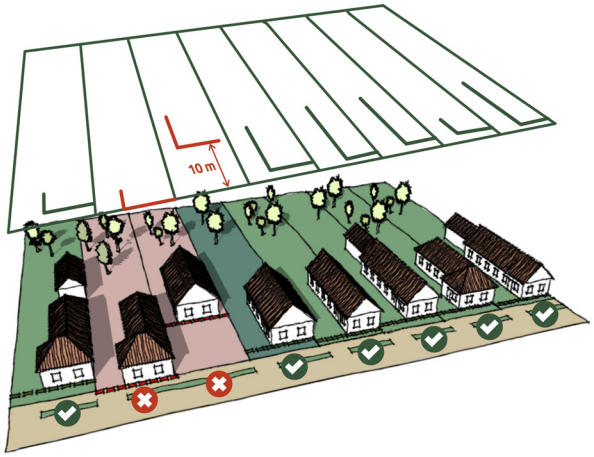

KERÍTÉS

A telephelyek külső megjelenését alapvetően meghatározza a kerítések jellege. A funkcióhoz illő áttört kerítések építése javasolt: ipari táblás kerítések fém oszlop, vagy falazott pillérekkel, maximum 2 méteres magassággal. Előnyös, ha növényzettel befuttatva kerülnek kialakításra
Színezése anyagszín, zöld, barna vagy szürke színárnyalatú legyen.

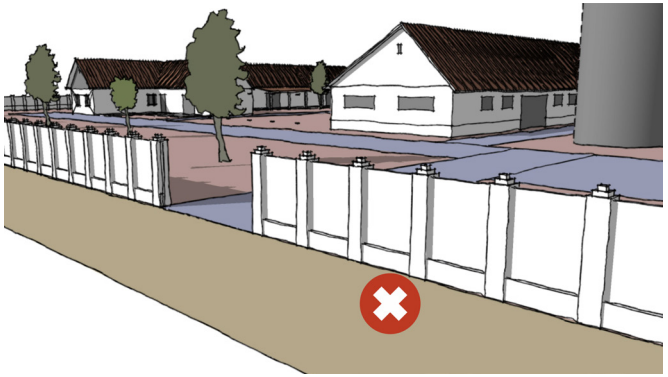

TÖMEG, HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT, ZÖLDFELÜLET

A vidéki mezőgazdasági jellegű üzemek kapcsán gyakran a koszos és sokszor igénytelen módon átépített, toldalékolt (tákolt) épületekre, a tájat elcsúfító mobil konténerekre lakókocsikra asszociálunk. Törekedjünk az igényes megoldásokra.

Az állattartó és gazdasági épületeknek megvan a maga formai racionalizmusa, ugyanakkor nemes arányokat, célszerű, természetes anyaghasználatot kell, hogy tükrözzenek. Elsősorban tehát a hagyományos tégla, vakolt, fa felületek kombinációját javasoljuk, de a modernebb kortárs megfogalmazású beton és/vagy üveg felületeket is alkalmazhatunk.

A nagyfesztávú, előregyártott, uniformizált csarnokok telepítése lehetőleg kerülendő.

A színválasztás során a rikító, telített színek kerülendők. Javasolt az anyagszínű, fehér, szürke és barna színek árnyalatainak alkalmazása a nagyobb felületek esetében.

KERTES TERÜLETEK
(VOLT ZÁRTKERTES TERÜLETEK)

TELEPÍTÉS

A kertes területeken az épületeket a szabadon álló beépítésen belül, a földút tengelyétől számított legalább 9 m-es távolságban javasolt telepíteni, épületünk így jobban belesimul a táji környezetébe.

Az északi kertes terülten épület 190 mBf felett nem telepíthető a tájkép védelme érdekében.

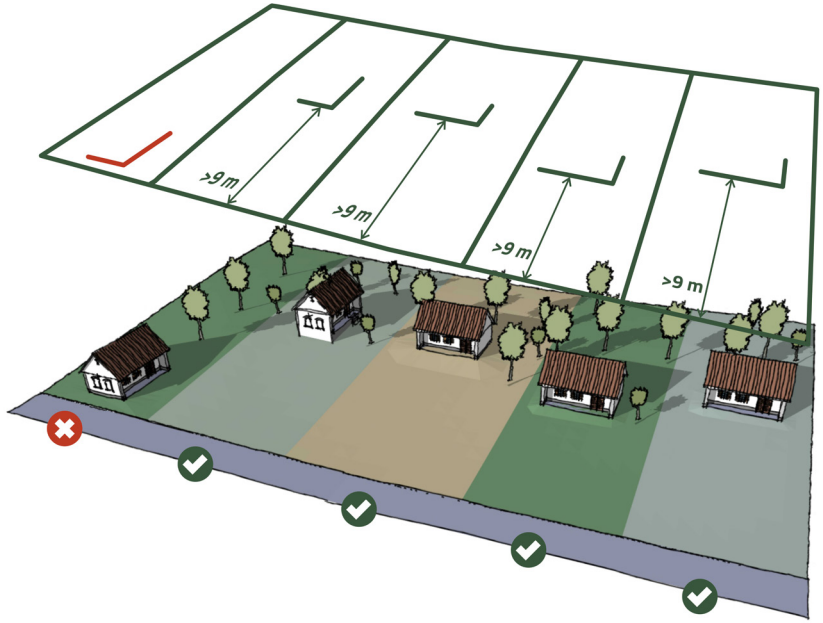

MAGASSÁG, TÖMEG

A területen maximum a földszint + tetőtér beépítés megengedett. Az épület homlokzatmagassága 4 méternél, a szélessége 8 méternél ne legyen nagyobb, a túl magas és széles épületek tájképromboló hatásúak.

Az épület legmagasabb pontja a 9 métert nem haladhatja meg.

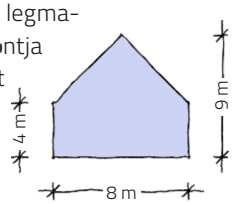

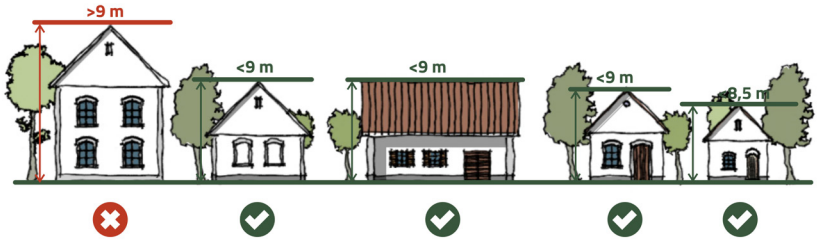

TETŐFORMA

Egyszerű oromfalas, szimmetrikus, a hosszoldallal párhuzamos, 35-45 fok közötti nyeregtető jellemző a gazdasági épületekre. Illeszkedjünk a kialakult hagyományokhoz, kerüljük a meredek vagy alacsony hajlásszögű tetőidomokat, összetett tetőformákat. A tetőgerinc az épület hosszú oldalával legyen párhuzamos.

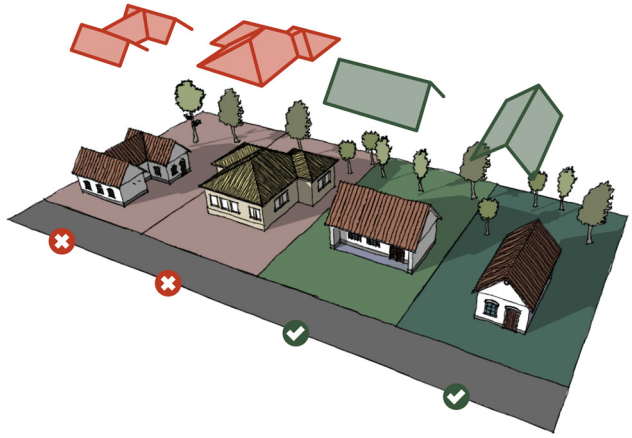

KERÍTÉS

Az áttört alacsony kerítések az elfogadható térhatároló elemek.

A tömör zárt kerítések nem illeszkednek a szűk dűlőutakhoz és a tájképi szempontból is kifogásolhatóak azon túl, hogy a telek benapozását is negatívan befolyásolnák.

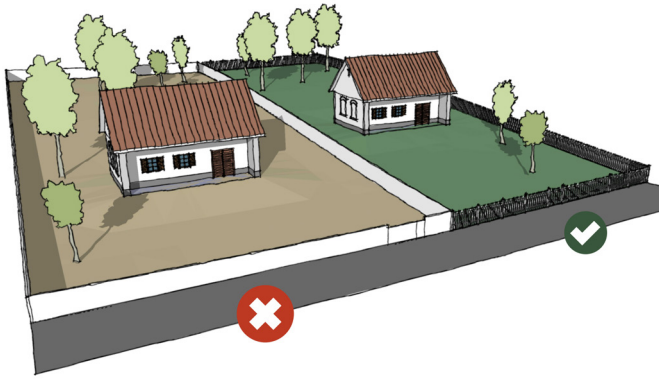

RÉSZLETEK

Az új gazdasági épületünket a tájba illesztve, a tájképvédelmi, a védett területek szempontjait figyelembe véve, hagyományos anyaghasználat mellett, 35-45 fok közötti tetőhajlásszöggel, alacsonyabb épületmagassággal, korlátozott alapterülettel, a helyi identitást megőrző építészeti gesztusokkal javasoljuk telepíteni.

A kiskertes terület épületei között is több olyan építészeti részletmegoldással találkozhatunk melyet új hétvégi ház, présház vagy pince építésekor/ átalakításakor felhasználhatunk mi is és ez által a településképünk színvonalát növelhetjük. A következőkben ezekre mutatnánk be pár jó megoldást.

Az átépítés során mindig törekedjünk a már meglévő, értékes évszázadok során felhalmozódott építészeti örökség részleteinek megóvására, vagy alkalmazására, legyen az a nyílásrend, nyílásosztás, nyílások tégla keretezése, vagy a tetőfedés módja (égetett cserépfedés). A modern anyagok, mint például az osb lap, polikarbonát és, fém lemezek vagy a mű antikolt cserép kerülendők, használjuk a hagyományos természetes szépen öregedő építőanyagokat: kő, tégla, vályog, cserép, nád, fa.

Új épület esetében is alkalmazzuk a „patinásodó anyagokat" az épületen melyek a korral sem veszítik el látványértéküket. Hagyományos egyszerű tömegű, de modern alaprajzi kialakítás során meríthetünk a régi pincék formavilágából; kialakíthatunk fa vagy falazott tornácot, készíthetünk ablakkeretezést és a terméskövet is felhasználhatjuk több helyütt. A lábazat sötétebb tónusú festéssel, vagy téglából, terméskő falazattal is készülhet.

A kerítésnek javasolt léckerítés egyszerű és rendkívül hangulatos megoldás az ipari vagy tömör falazott kerítésekkel rideg világával szemben.

A növényfuttatás szintén segít új épületünk beilleszkedésében a táji környezetbe. A ház mellé, a tornácra, lugasra bekúszó növényanyag évről évre, évszakról évszakra más képet kölcsönöz épületünknek.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT KÜLTERÜLETEK

TELEPÍTÉS

Külterületen az új épületeket a terepadottságokhoz illeszkedően kell elhelyezni. Ennek érdekében 1,0 m-nél nagyobb feltöltések, ill. bevágások, valamint 30 foknál nagyobb hajlásszögű rézsűk nem alakíthatók ki. Az 1,0 m-nél magasabb szintkülönbségek esetén a rézsűt lépcsőzve (több tagban) szükséges kialakítani. Az egyes rézsűk között, legalább 1,0 m széles zöldfelület, növényekkel beültetett sáv alakítandó ki. A támfal magassága legfeljebb 0,5 méteres lehet.

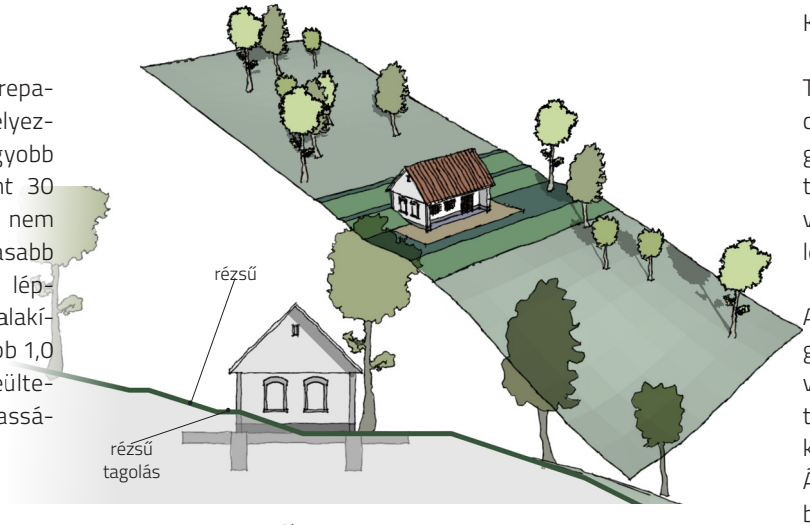

MAGASSÁG, TÖMEG ÉS TETŐFORMA

Az új épület szélessége az 6,0 m-t nem haladhatja meg. Az oromfalas nyeregtető hajlásszöge legfeljebb 45 fokos lehet, tetőtérbeépítést, csak a tető kontúrján belül, oromfali megnyitással lehet kialakítani.

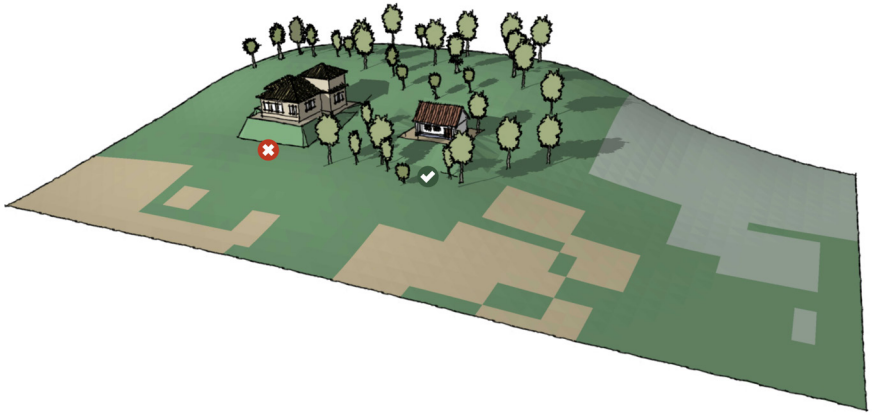

KERÍTÉS

Tömör kerítés nem építhető. Áttört kerítés csak fából vagy vadhálóval létesíthető mögötte élősövény, vagy futónövény telepítéssel. A lábazata legfeljebb 20 cm magas, vakolt felületű beton, tégla vagy kő anyagú lehet.

A külterület jelentős részét lefedi az országos ökológiai hálózat területe és a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek, ahol fokozott körültekintéssel kell kezelni minden építészeti beavatkozást. Általánosságban nem javasolt a terület beépítése, ha azonban ilyen döntés születik a védett tájképi környezetben nem elfogadható a nagy alapterületű, többszintes építmények építése, vagy rikító színek és környezetidegen anyagok használata melyek megbonthatják a tájkép egységes megjelenését. A környezetbe simulást a természetes anyagok használatával és épületeket takaró és árnyékoló honos növényzet telepítésével segítsük elő. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem elhelyezése nem megengedett.

KERÜLENDŐ PÉLDÁK

6

A település hagyományos beépítésű területein sajnos több olyan utólagos átalakítással, bővítéssel találkozunk melyek az épület és a településkép szempontjából egyaránt előnytelenek. Ezek olyan a idegen részletformálási beavatkozások, megszakítják az épület kapcsolatát hagyományos elődjével.
Az esetek jelentős részében nem visszafordíthatatlan folyamtokról beszélünk. megfontolandó, hogy a soron következő épület felújítás során ezeket a szépséghibákat orvosoljuk. Ehhez jelen kézikönyv, a település főépítésze vagy bármely építész-tervező segítséget tud nyújtani az építtetőnek.

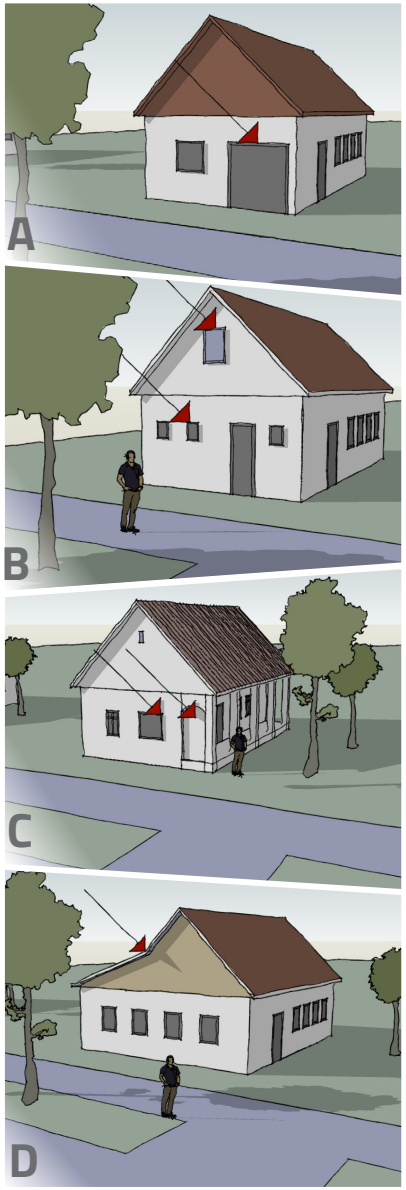

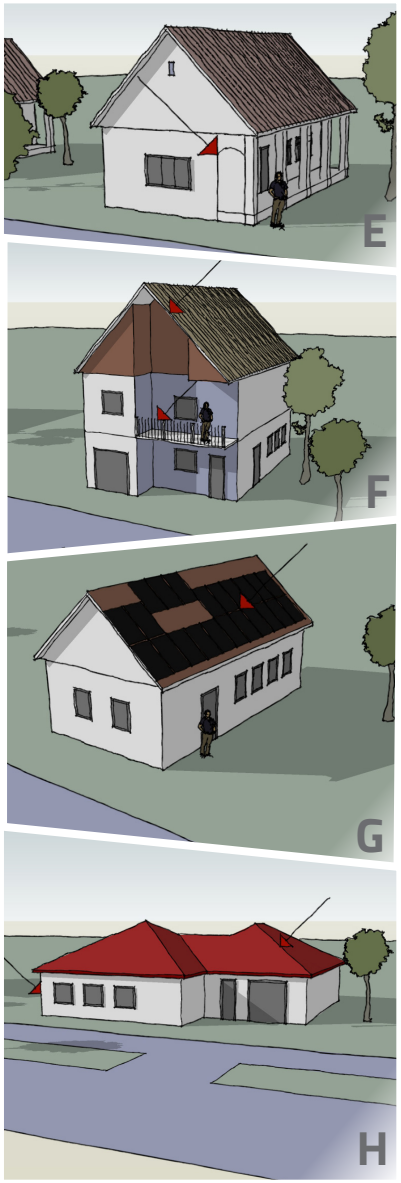

‚A' GARÁZSKAPU AZ UTCAI HOMLOKZATON

Az épület eredeti nyílásrendjét megbontva vagy új épület építésekor garázst és garázskaput létesítettek a főhomlokzaton. A nagyméretű nyílászáró felületével megbontja a homlokzat egységét. lehetőség szerint a melléképületet illetve az azokhoz kapcsolódó funkciót a főépület mögött telepítsük a közterület felől kevesebbé feltáruló módon.

‚B' KIS MÉRETŰ NYÍLÁSZÁRÓK AZ UTCAI HOMLOKZATON

Az utcai homlokzatra szellőzőablak méretű nyílászáró beépítése nem javasolt. Az emeleti nyílászáró méretei mindig legyen kisebbek a földszinti ablakokhoz viszonyítva.

‚C' KÜLÖNBÖZŐ MÉRETŰ NYÍLÁSZÁRÓK AZ UTCAI HOMLOKZATON

Az utcai homlokzatra lehetőleg egy fajta méretű, osztású nyílászárót építsünk be. A tornácos épületeknél az eredeti tornácnyílást, tornácajtót állítsuk vissza eredeti állapotának megfelelően.

‚D' EREDETI TETŐIDOM KIEGÉSZÍTÉSE

A példán látható hagyományos lakóépületet oldalirányba bővítették és eredeti tetőidomán megtörve fedték le. Bővítés esetében válasszuk az utcára befordított hajlított házas beépítést.

‚E' TORNÁCNYÍLÁS ELFALAZÁSA

A tornácos épületeknél az eredeti tornácnyílást, tornácajtót állítsuk vissza eredeti állapotának megfelelően. épületünk bővítését ne a tornác ‚kárára' hanem az épület befordításával biztosítsuk. Új épület tornáckialakításával és esetleges újszerű átgondolásával vigyük tovább a régi és ma is praktikus hagyományt új otthonunkba is.

‚F' TAGOLT UTCAI HOMLOKZAT

A nagyméretű többszintes épületeink esetében a homlokzat tagolását ne a homlokzati síkok váltogatásával, hanem a nyílászárók megfelelő kiosztásával érjük és egyéb homlokzati tagoló elemekkel, eltérő anyaghasználattal érjük el.

‚G' NAPELEMPARK A HÁZ TETŐZETÉN

Épületünk számára előnytelen ha az eredeti héjazat csak töredékekben marad látható és a kiosztás nem igazodik a meglévő tetőablakokhoz. Az elrendezéséttekintve egyenletes, szimmetrikus kiosztás alkalmazása javasolt úgy, hogy homlokzathoz tartozó tetőfelület aló és felső részén is legalább 1 méter széles be nem fedett sáv maradjon meg.

‚H' TERJENGŐS ALAPRAJZÚ ÉPÜLET

Az amerikai típusú épületeknél alkalmazott alacsony hajlásszögű tető sokszor előnytelen formákat eredményez. ilyen tetőidom esetében törekedjünk az épület kompakt, kevésbé terjengős alaprajzú kialakítására, lehetőleg 30 foknál nagyobb hajlásszögű nyeregtetővel. A mediterrán tető valójában a kétszintes szabadonálló beépítések esetében ad arányos külső megjelenést.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ ÚJ LAKÓÉPÜLET ÉPÍTÉSÉHEZ ÉS MEGLÉVŐ PARASZTHÁZ ÁTÉPÍTÉSHEZ

ÚJ LAKÓÉPÜLET ÉPÍTÉSE

7

AZ ELSŐ LÉPÉSEK

Új családi ház építése esetében először az anyagi lehetőségeinkhez illeszkedő reális építési igényeinket kell számba vennünk és ez alapján egy ÉPÍTÉSI PROGRAM-ot összeállítanunk. Ebben az 1-2 oldalas anyagban kell megfogalmazzuk azokat az alapvető kritériumokat, melyek alapján majd a kiválasztott építész-tervezőnk elkészítheti a szükséges tervdokumentációkat. Általánosságban javasolt, hogy kerüljük a többletköltséget jelentő túlzott igényeket és méreteket. E helyett inkább az építésszel konzultálva, szükség szerint több ütemre bővített, ütemezhető, a valós igényeinkre és lehetőségeinkre épülő építési programot rögzítsünk.
Ha egy határozott elképzeléssel (építési program) keressük majd meg a tervezőt, a tervezés folyamata gördülékenyebb lesz.

TELEKVÁLASZTÁS

A telek kiválasztásánál nem elegendő ha csak a telekadottságokra és a közművesítettségre figyelünk. A település eltérő karakterű területekből áll, tehát például más TELEPÜLÉSKÉPI ELŐÍRÁSOK vonatkoznak a történeti településmagra és a fiatalabb településrészekre és ezek alapvetően meghatározzák majd épületünk jellegét. Mivel a helyi építési szabályzat ugyancsak eltérő övezetekre osztja a falut, ahol szintén eltérő előírások érvényesek, javasolható SZAKMAI KONZULTÁCIÓ keretében egyeztetni elképzelésinkről a település főépítészével, akitől egyéb hasznos információkhoz is juthatunk.

[ÉPÍTÉSI PROGRAM FŐBB TARTALMI ELEMEI:

- LAKÓK SZÁMA,
- „X" GENERÁCIÓS HÁZ,
- HÁZTARTÁS JELLEGE,
- ÉLETVITELI ADOTTSÁGOK,
- SZOBASZÁM,
- HELYISÉGKAPCSOLATOK / TÉRKAPCSOLATOK,
- FONTOSABB BERENDEZÉSEK HELYIGÉNYE,
- FELSZERELTSÉG,
- ÜZEMELTETÉSI IGÉNYEK,
- SAJÁTOS, EGYEDI TERVEZÉSI SZEMPONTOK.]

www.homedesignrev.com

Eltérő településképű területek Egerágon

[MILYEN ÉPÍTÉSSZEL NE FOGLALKOZZUNK!

- HA AZ ÉPÍTÉSZ CSAK A SAJÁT TÍPUSMEGOLDÁSAIT TARTJA EGYEDÜL ÜDVÖZÍTŐNEK,
- HA AZ ÁLTALUNK GONDOSAN ÖSSZEÁLLÍTOTT TERVEZÉSI PROGRAMOT CSÍPŐBŐL ELVETI,
- HA A KÉRDÉSEINKRE NEM TUD VÁLASZOLNI ÉS A VÁLASZAIT SZAKMAI ALAPON MEGINDOKOLNI,
- HA ÚGY ÉREZZÜK, HOGY BIZONYTALAN,
- HA A MUNKÁJA SZEMRE IS IGÉNYTELEN.]

AZ ÉPÍTÉSZ KIVÁLASZTÁSA

Az építész kiválasztására több lehetőségünk is nyílik pl. az építész kamara honlapja, ismerősünk ajánlása, stb., de talán a legjobb megoldás az, ha azon a településen él és dolgozik ahol mi is építeni akarunk.
A döntésünk során a személyes benyomáson túl mindig nézzük meg a tervező megvalósult épületeit is (referenciamunkák), lehetőség szerint kérdezzük meg a benne lakókat, mennyire elégedettek a tervező munkájával és persze magával az épülettel. Jó tipp, hogyha egy számunkra tetszetős házzal találkozunk akkor kérjük el tervezőjének elérhetőségét.

Az épület TELEPÍTÉSÉNÉL az előírások keretein belül vegyük figyelembe
- energiatakarékossági szempontokból pl. benapozást, a szélirányt, és a kilátást is.
-Ügyeljünk az épület bejáratának építészeti és használati szempontból egyaránt optimális megközelítése gyalogosan és gépkocsival egyaránt.
-Nem gátoljuk meg épületünk elhelyezésével a jó kertkapcsolatot kialakításának lehetőségét.
- használjuk fel a meglévő értékes növényzetet
- beárnyékolással lehetőleg ne akadályozzuk, hogy más házak alacsony energiaigényűek lehessenek
-és nem utolsó sorban vegyük figyelembe az épület bővítés lehetőségeire.

A jó ALAPRAJZZAL költségeket takaríthatunk meg és elkerülhetjük a rossz homlokzati arányokat és a környezetébe nem illeszkedő tömeget. A ma gyakori lepény jellegű, terjengős alaprajz széles homlokzatot, aránytalan„túlsúlyosnak" épületet eredményez. Csak aránytalanul nagy tető illeszthető rá, azon túl, hogy sokszor csak egy „sötét" középfolyosóval tárhatók fel a helyiségek.
A jó ház a méretek és az arányok helyes megválasztásával által születik meg!

A jó alaprajz ...:
- alkalmazkodik a terepadottságokhoz,
- a család életviteléhez illeszkedik logikus és letisztult, világos, praktikus térkapcsolataival és méreteivel,
- minimalizálja a közlekedőfelületeket,
- közvetlen kertkapcsolattal rendelkezik,
- száraz, levegős, világos , fűthető, átszellőztethető, kellő megvilágítású, könnyen tisztán tartható helyiségeket tartalmaz,
- lehetőleg épületen belüli tárolókat tartalmaz (az utólag toldott, melléképületek helyett)
- felixibilis (a lakás rendszerének módosítása nélkül változtatható használat: pl. rugalmasan bútorozható, a helyiségfunkció módosítható)
- Variábilis (a lakás rendszerének módosításával változtatható: pl. válaszfalak „mozgatásával", helysiségek egybenyitásával)
- kielégíti egyedi igényeinket (pl. otthoni munkavégzés, barkácsolás, zenélés, vagy egyéb hobbitevékenység).

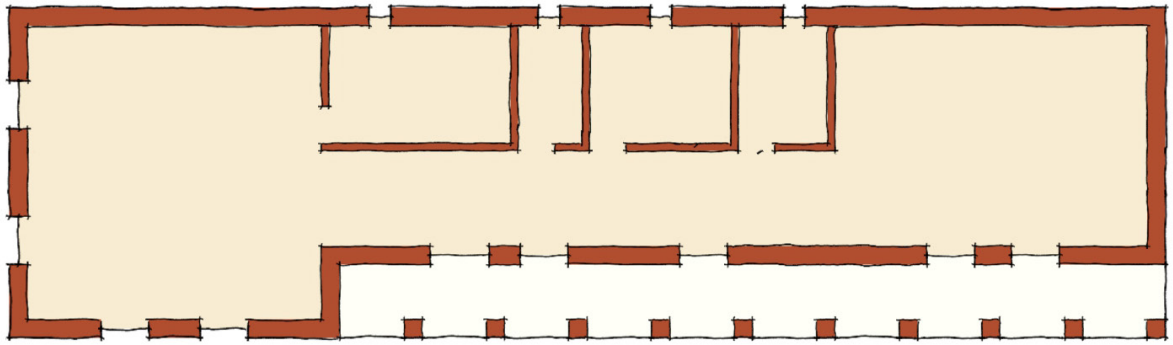

Az EGYTRAKTUSOS alaprajznál nagyobb a szabadság a formálásban, antropomorf (emberi léptékű és formájú) jellegű utcai homlokzat., jobb kertkapcsolat, és a napsugárzás is optimálisabban kihasználható.

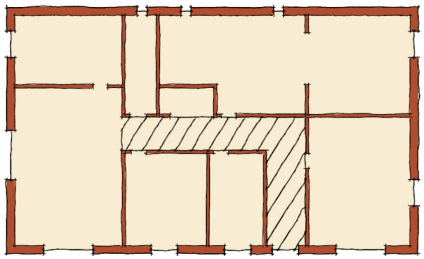

A KÉTTRAKTUSOS alaprajznál, sötét középfolyosó, rosszabb homlokzati arányok és aránytalanul nagy tetőzet alakulhat ki.

ALKALMAZKODÁS A HELYI ADOTTSÁGOKHOZ ÉS ELŐÍRÁSOKHOZ

A régi időkben bár minden paraszthá hasonlatos volt egymáshoz mégsem találtunk két azonos épületet, mert azok részleteiben vagy díszítésében eltérőek voltak úgy, hogy arányrendszerük, tömegük, nyílásrendjük közel megegyezett.
A házak „rokonságot vállaltak egymással" a paramétereiket a környezetükben meglévő formák alapján alakították ki és nem távoli vidékek idegen mintáit vették át. A TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV ezt a „meglévő forma átvételt" hivatott pótolni javaslataival, előírásaival. Olyan alapvető - de variálható és egyedivé formálható - megoldásokat mutat be, melyek alkalmazásával a helyi építészeti hagyományokhoz igazodó, esztétikus épület születhet, mely illeszkedik a település karakteréhez. Ne feledjünk ez az a karakter másképpen megfogalmazva a HELY SZELLEME, ami miatt itt szeretnénk új otthonra lelni! Járuljunk hozzá ennek megőrzéséhez, erősítéséhez.

Egyesek anyagi kényszerhelyzetből fakadóan, mások tudatos döntésből vásárolnak lakóépületet vidéken, és ezek átalakításával kívánnak egy új otthonhoz jutni. Ez a fejezet elsősorban nekik kíván építészeti „mankót” nyújtani.

RÉGI PARASZTHÁZ KORSZERŰSÍTÉSE

Milyen lehetőségei vannak azoknak akik egy meglévő, de felújításra szoruló parasztházban látó jövendő otthonát. Első lépés egy olyan építészt keresni, akinek egy régi lakóépületről nem a bulldózer jut az eszébe. A régi idők embere jóval kevesebb időt töltött a négy fal között, más életmódot folytatott, ebből a tényből fakadóan a komfortigény is alacsonyabb volt. Az átalakítás során ezt a problémát kell orvosolnunk.

Az első alaprajz tipikus keskeny fesztávú, egysoros tornácos hosszúház. Ezeknél az épülettípusoknál az egyik legnagyobb problémát az épületen belüli közlekedő hiánya jelenti, mivel a szobákat egymásba nyitották. Ezt sok helyütt hibásan a tornác beépítésével oldották meg. A másik gondot a kényelmi és egészségügyi berendezések helységeinek azaz a vizes helyiségeknek a beillesztése jeleni a keskeny épülettömegbe.

A jobboldali alaprajz ezekre a kérdésekre ad választ úgy, hogy feloldja a korszerűség és hagyomány látszólagos ellentétét. Az első belső harántfal elbontásával került kialakításra a megérkezés tere. Itt egyből a lakás szívébe érkezünk. Ez az többfunkciós tér az előszoba szerepét is betölti anélkül, hogy külön helyiséget kapna.

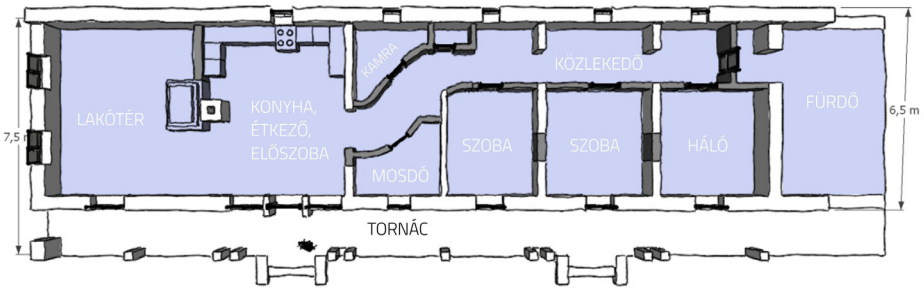

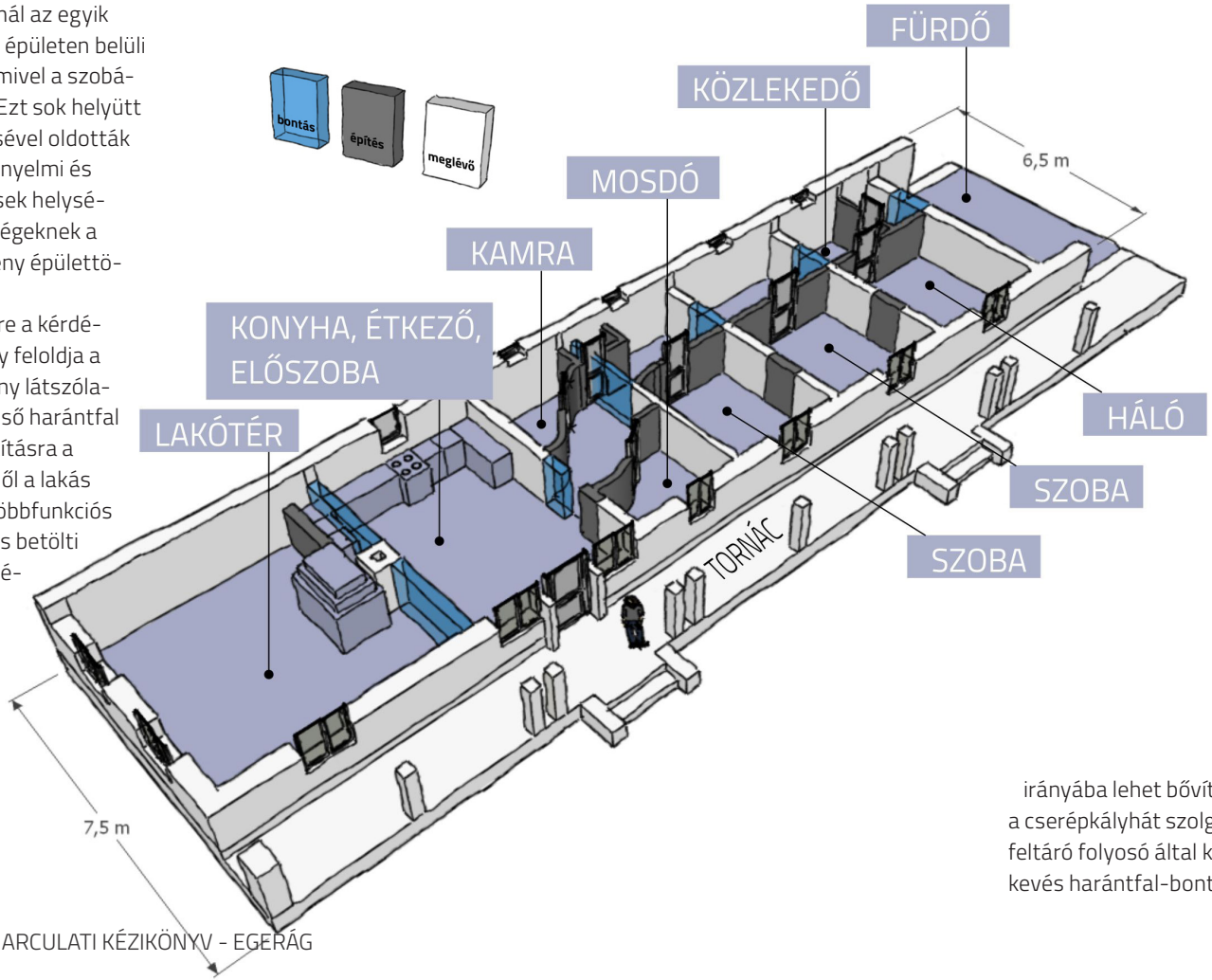

[A MEGLÉVŐ PARASZTHÁZ TORNÁCÁT SOSE ÉPÍTSÜK BE, MÉG HA ELSŐRE HASZONTALAN ÉS FÖLÖSLEGES TÉRNEK TŰNIK, AKKOR SE. EZ AZ „IS-IS” TÉR VONZÓVÁ ÉS BARÁTSÁGOSSÁ TESZI A HÁZAT, ÉS TÖBBFÉLE SZEREPE IS LEHET. PÉLDÁUL A MOSOTT RUHÁT KI LEHET A TORNÁC VÉGÉBE TENNI ÚGY, HOGY NEM KELL ÉSZBE TARTANI, VAJON ESNI FOG-E VAGY SEM. AMELLETT NYÁRON ÁRNYÉKOL IS, ÉS VAN EGYFAJTA MÉLTÓSÁGA, A NYITOTTSÁGA MELLETT. TEHÁT NE ÉPÍTSÜK BE. NEM KELL MINDIG ÉS MINDENT KIHASZNÁLNI. A RÉGI EMBER PÉLDÁUL ARATÁSKOR IS HAGYOTT EGY KEVÉS LÁBON ÁLLÓ GABONÁT AZ ÉG MADARAINAK ÉS A POCKOKNAK.
- GRÁTZ ANTAL]

Az első fal bontását az is indokolta, hogy a konyha-étkezőt csak a régi első szoba irányába lehet bővíteni alakítani. A lakótérben lévő kémény a cserépkályhát szolgálhatja. Az átjárószobák egy íves hátsó feltáró folyosó által kerültek megszüntetésre viszonylag kevés harántfal-bontással.

A régi épületek a telekadottságok miatt hosszanti irányban terjeszkedtek nem felfelé. A padlást sosem építették be. Amennyiben mégis a tetőtérbeépítés mellett döntünk, azt térdfal nélkül, az eredeti tömeget és arányait megőrizve alakítsuk ki az oromfal megbontása nélkül.
Ha a telek adottsága megengedi, tehát gondolkodjunk a földszinti bővítésében. A második példa erre ad példát. A konyha-étkező helyén kilép az egymenetes lakóház tömegéből amennyiben az nem az oldalkertbe esik. A bővítés által a ház sejtmagja a konyha-étkező a mai igényeknek megfelelően kialakítható. A kéthelyiség-soros ház minimál változata fedett terasszal került kialakításara, de természetesen a tornácos megoldás mellett is dönthetünk.

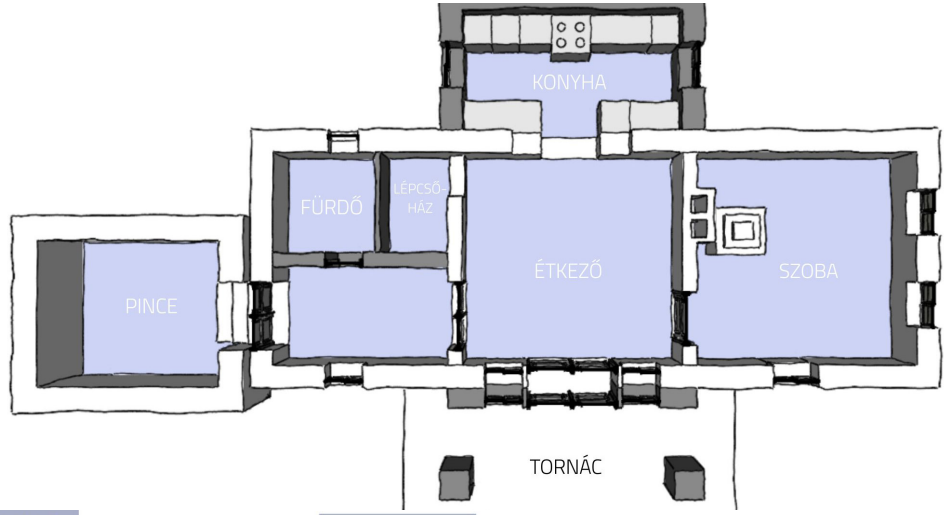

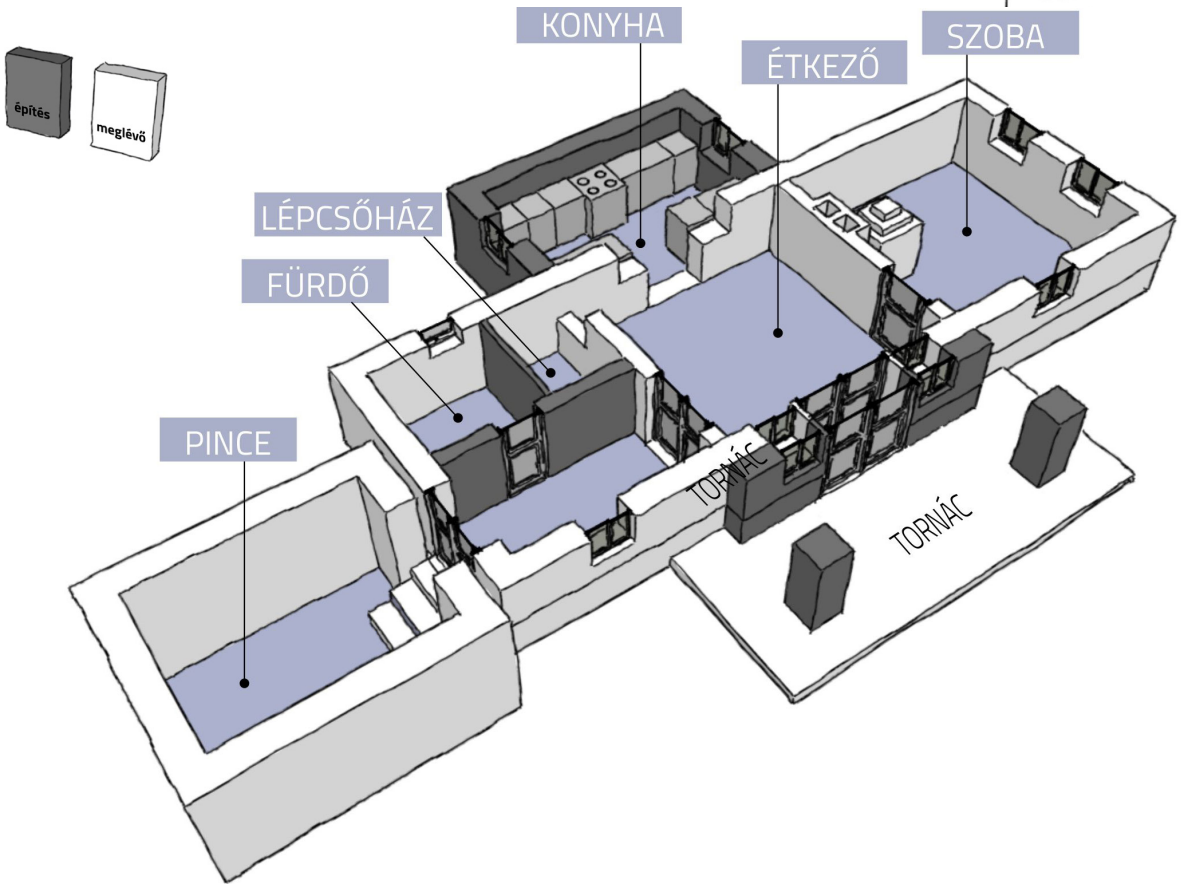

SÁTORTETŐS HÁZ ÁTALAKÍTÁSA

A 60-as, 70-es években készület sátortetős lakóházak a városi lakóépületek használatrendjét próbálta meg egy falusias kontextusba beerőltetni. Ma már látjuk hogy ez funkcionálisan sikerült, a megjelenés tekintetében azonban egyértelműen nem. A keskeny falusi teleken feszese volt ez az új jövevény szélesebb, rövidebb négyzetes alaprajzával, lepényszerű 9-10 méteres a faluban idegen arányú homlokzatával. Ezeknek az épületeknek az alaprajzai nehezebben, homlokzata könnyebben alakítható át.
A példaépületnél a kétablakos „emberszabású" paraszthéz az egyik traktus kiugrasztásával, egy 30-40 cm-es vastag fal „eléfalazásával" érhető el. Azt így kimozdított falsíkon már elhelyezhető a két álló-téglalap alakú ablak.

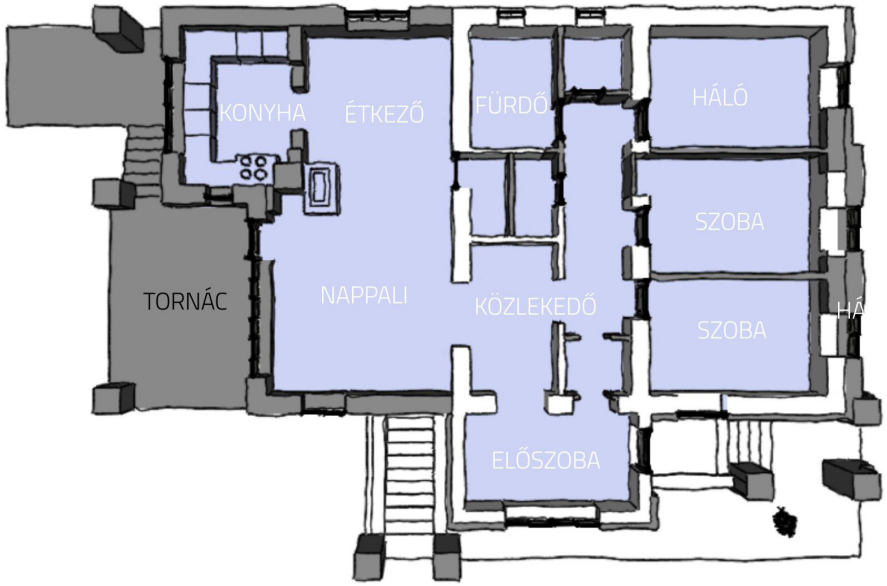

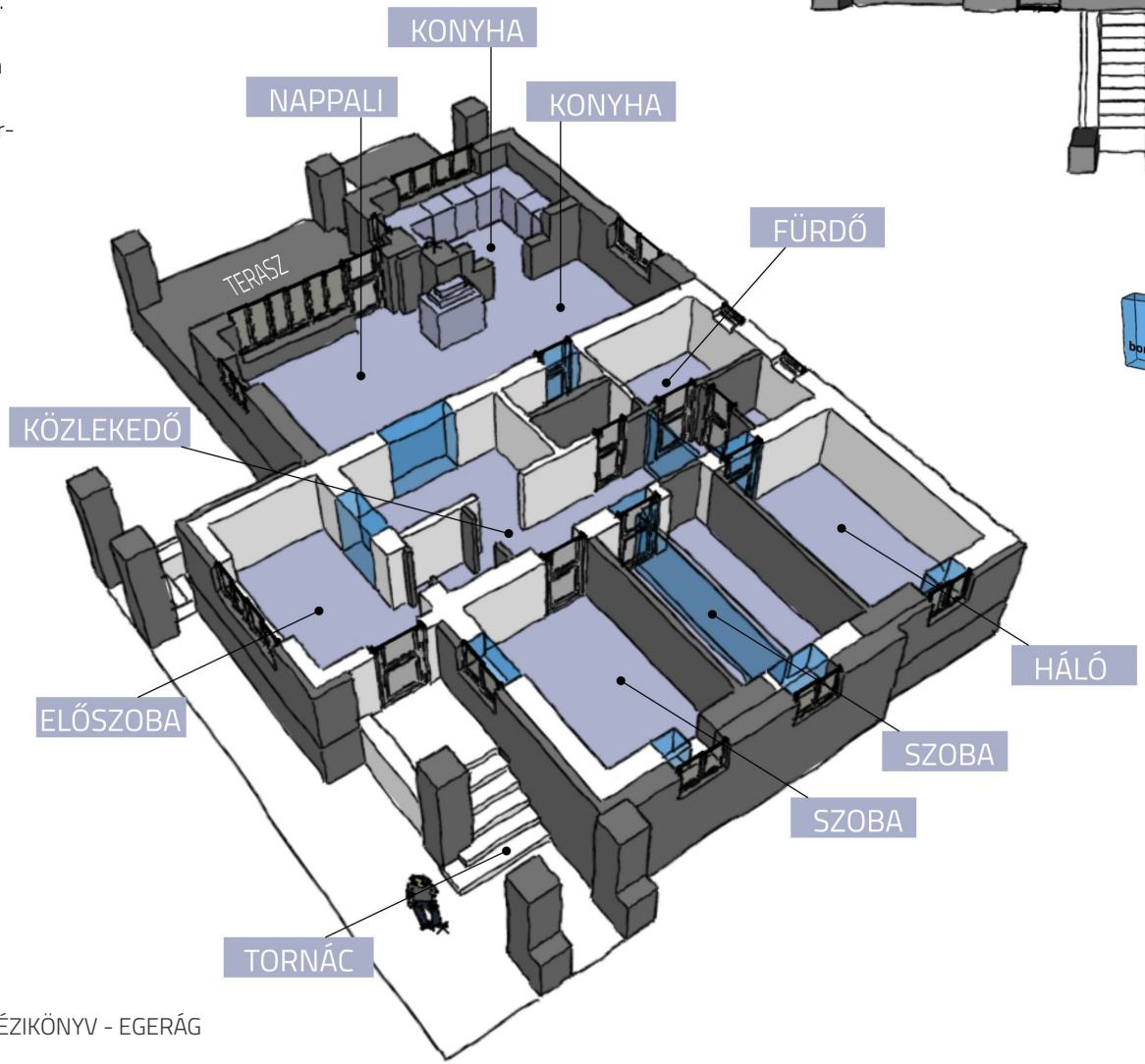

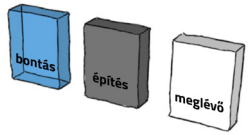

Az alaprajz lehetőséget ad egy impozáns átmeneti teret képező tornác kialakításra is tornác, mely „elébe megy” a vendégnek. Az épület hosszúházas jellegét a hátsó új épületbővítmény erősíti, ahol konyha, étkező és a teraszra, kertre nyitott nappali helyiségei kapnak kap helyet.

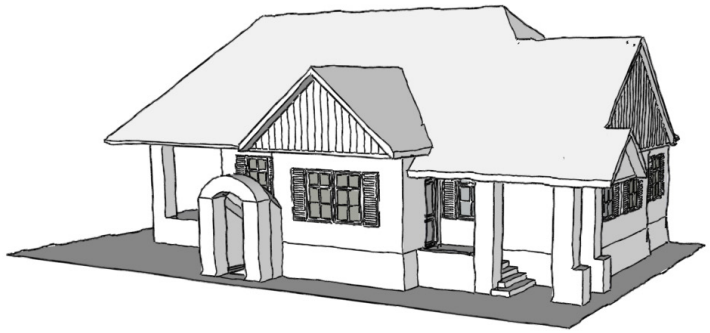

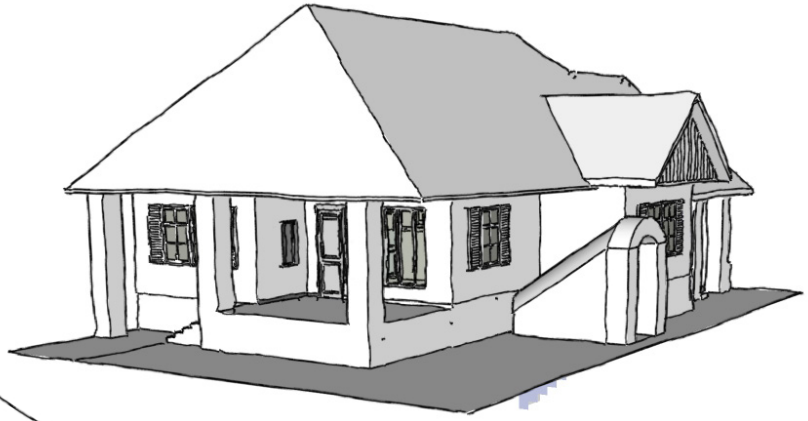

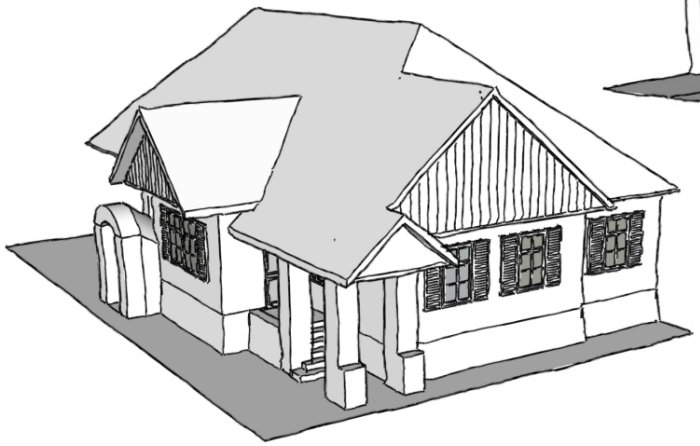

MAI PÉLDÁK 8

Helyi jó példa az Ipolyság utcából a hagyományos arányú, szín- és anyaghasználatú épületre. Az árnyékolástechnika tekintetében javasolt a zsalugáter alkalmazása .

A családi ház arányos emberléptékű tömegével és a közvetlen udvarkapcsolata miatt került be a jó példák közé. További értékei az egyszerű tetőidom és a hagyományos egyszerű színhasználat.

Szintén jó egerági példa az Ipolyság utcából. Az egységes, letisztult utcai homlokzat, míves zsalugáterekkkel és a hagyományos kerítés harmonikus utcai egységet képez. A napelemek telepítése a tetőn példaértékű.

Egyszerű egyablakos, tornácajtós homlokzat deszkaoromzattal. Jó példa a hagyományos egysoros keskeny épület rehabilitációjára.

A jobboldali lakóház a saroktelek helyzetre reagáló, letisztult homlokzati megjelenésű kortárs épületre ad jó példát. Az álló téglalap formájú ablakok (zárt redőnyszekrénnyel!), azok színezése, valamint az oromfalat megidéző ötletes homlokzati síkváltás utal a környezet hagyományos építészeti karakterére.

A lakóház a változatos, de ízléses anyag- és színhasználat összhangjának a fontosságára hívja fel a figyelmet.

Igényes példa a falusi középület (posta, rendelő) hagyományos értékeket felvonultató kialakítására.

A kertvárosias jellegű területre javasolt épület hagyományos és a kortárs építészet jellegekkel; hagyományos tömegformálás, modern nyíláskiosztás és homlokzati megjelenés építészeti egysége.

UTCÁK, TEREK, KÖZTERÜLETEK 9

A településképet nemcsak az épületeink összképe, hanem a közterületek állapota is befolyásolja. Egy gondozott, tudatos elvek mentén kialakított utca vagy tér meghatványozza a gondozott porták látványát. A rendezettség érzésének elérése már jelentős előrelépés a településkép védelme szempontjából és ezek nem minden esetben igényelnek költséges beavatkozásokat.
A közterületek megfelelő fenntartása, üzemeltetése, a már nem használt közterületi elemek elbontása, a különböző felületek (úttest - zöldfelület - járda - utcakert - kerítés) határozott szétválasztása látványos javulást eredményez.
A közterületek általánosságban szélesebbek, kisebb-nagyobb ezért önálló fasorok telepítésére is mód van. A felszálló por és klimatikus okokból az út menti cserék telepítése is javasolható. A növényválasztásnál és az ültetésnél ügyeljünk arra, hogy csak a szükséges mértékben takarjuk ki a mögöttes, sokszor védett homlokzatokat.
Célszerű lenne a település területén, egységes információs táblák alkalmazása, ahol a közérdekű információkon túl, térkép és egyéb helytörténeti információ is elhelyezhető.
Nem költséges, de szintén látványos közterületi elem a gondozott virágtartókba telepítése. Erre nem csak a központban hanem minden lakott településrészen érdemes odafigyelni. A közterületek zöldfelületeire maguk a lakók is odafigyelhetnek például előkertjük gondozásával, portájuk előterében fák, virágok ültetésével.
Törekedni kell a településrészen a hagyományokhoz illő egységes anyaghasználatra a mikroarchitektúra elemeinek tekintetében (fa, tégla, kő, kovácsoltvas).
Amennyiben támfalak építése válik szükségessé, a szintkülönbségeket terméskőből oldjuk meg az árkokhoz hasonlóan, és enyhe szögben döntsük meg a megtámasztandó földfal irányába.

A közterületek burkolása során a helyben használt természetes anyagokat részesítsük előnyben. Településképi szempontból a távközlési és hírközlési létesítmények közös fa anyagú oszlopsoron helyezhetők el.

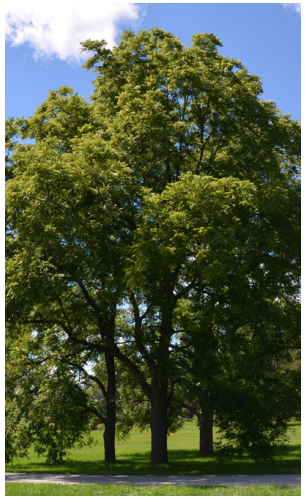

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A közterületen történő, illetve közterületről feltáruló reklámozási tevékenységet község arculatának megőrzése érdekében a településképi, közlekedési, vagyonbiztonsági, környezetvédelmi szempontok figyelembevételével szükséges szabályozni.
Fontos különbséget tenni az eltérő célú reklámozási tevékenységek között.
Az épületek falán elhelyezett cégérek, cégtáblák az adott épületben folytatott tevékenység reklámozását szolgálják.
Ezen reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése nagyobb szabadságfokot élvez.
Az erre vonatkozó irányelvek az alábbiak:
- figyelembe kell venni a meglévő homlokzati architektúrát,
- a homlokzat színvilágához illeszkedő színek alkalmazandóak, az élénk, telített és rikító színek kerülendőek,
- üvegfelületre ragasztani, fóliázni nem lehet.
- A reklámfelirat a portál és az ereszpárkány közötti homlokzati sávban helyezhető el.
- Kerülendő a táblaszerű, címfestett reklámfelirat, helyette a dobozolt betűs felirat használata javasolt.
-Kerülendő a programozható LED-es fényújság telepítése.
A portálok, kirakatok és feliratokat tartalmazó berendezések kialakítása során azokat építmény homlokzatával egységesen, annak struktúrájával, tagolásával összhangban javasolt kialakítani.

A reklámozási tevékenységek másik nagy csoportját azon reklámhordozót tartó berendezések elhelyezése adja, melyek nem a helyben folytatott tevékenységek reklámozását szolgálják. Ezek egységes megjelenése a cél. Az ilyen reklámozási tevékenységek esetében a külön elfogadott típustervek alapján készítendő utasváró, kioszk, hirdetőoszlop, információs vagy más célú reklámhordozót tartó berendezések állhatnak rendelkezésre a település különböző, frekventált pontjain.

Általánosságban javasolt, hogy több információs tábla kerüljön ki a településre (pl. játszótér szabályzat,falutérkép, helytörténeti információs tábla) Ezek azonos méret, betűtípus, grafika jellemzőkkel kell bírjanak.
Célszerű lenne a minden településrészen információs tábla telepítése a közérdekű információk kifüggesztése érdekében. Ezeken várostérkép településtörténeti információs felület elhelyezése is javasolt.

NAPELEM, NAPKOLLEKTOR, ANTENNA, KÜLTÉRI EGYSÉG ELHELYEZÉSE

NAPELEM, NAPKOLLEKTOR

Szerencsére minden településen nő a megújuló energiahasznosítás aránya. A napkollektorok és napelemek elhelyezésére alkalmazott megoldások azonban sok helyütt településképi szempontból aggályosak.
Javasolható, hogy az újonnan elhelyezésre kerülő napelemek és napkollektorok egyesített felülete ne „tüntesse el" eredeti tetőfedésünket. A maximum két soros elrendezést tekintve egy egyenletes, szimmetrikus kiosztás alkalmazása javasolt. A berendezések tartószerkezetét, kapcsolódó szerelvényeit a közterületi homlokzaton nem látható módon szükséges elhelyezni.

PARABOLAANTENNA,RIASZTÓBERENDEZÉS ÉS EGYÉB KÜLTÉRI EGYSÉGEK

Az épületek utcai homlokzatán illetve attól számított 5 méteren belül nem helyezhető el antenna vagy egyéb műszaki berendezés elhelyezése az utcakép védelme szempontjából.
Parabolaantenna elhelyezésére az utcai homlokzattól távol eső helyek is rendelkezésünkre állnak (pl. hátsó homlokzat, a melléképület, a tető utcától távolabb eső felülete, a terasz, vagy a kert egy takart szeglete.
A klíma- és riasztóberendezés kültéri egységeit se az utcai homlokzaton helyezzük el, hanem keressünk számukra kevésbé hangsúlyos, takart és védett helyet. (Pl. félreeső eresz alatt a homlokzaton, az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva), oldalkertben (amennyiben a helyi építési szabályzat megengedi).
Kültérre hőszivattyú egységet se az utcai homlokzaton, vagy a tető utcaképbe eső részén helyezzünk el. Erre alkalmasabb egy kevésbé hangsúlyos, a műszaki szempontoknak is megfelelő védett hely (pl. a homlokzat takart része, vagy az épület melletti terepre telepítve (növényzettel takarva)).
Gáznyomás-szabályozó és a házi nyomáscsökkentő a telek elő-, és oldalkertjében, vagy az épület közterületről nem látszó homlokzatán helyezhető el.

VONALAS INFRASTRUKTÚRA LÉTESÍTMÉNYEIRE ÉS A BEKÖTÉSEKRE VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK

VONALAS INFRASTRUKTÚRA LÉTESÍTMÉNYEI

Az utcák vonalvezetése, az épületek építészeti minősége mellett a közművek és a különböző infrastrukturális kiegészítő szerelvények látványa (légvezetékek, villanyoszlopok, adótornyok, transzformátorok, stb.) is nagymértékben meghatározó.

Hálózati rekonstrukció vagy új hálózat építése esetében településképi szempontból a távközlési és hírközlési létesítmények csak közös, fa anyagú oszlopsoron helyezhetők el.
Közös oszlopsorra való telepítés bármilyen akadályoztatása esetén az építendő hálózatot földalatti elhelyezéssel lehet csak kivitelezni.
Földgázvezetéket közterületen csak földalatti elhelyezéssel szabad kivitelezni.

A VEZETÉK NÉLKÜLI INFRASTRUKTÚRA LÉTESÍTMÉNYEI

Belterületen vezetéknélküli adók, átjátszók, monopolszolgáltatók önálló tartószerkezetre nem csak meglevő építményre telepíthető takartan (pl. siló, torony, templom harangtornya, víztorony). Technológiai indokoltság fennállása esetében antenna az épületek hátsókerti telekrészen állhat.
Beépítésre nem szánt külterületen településképi szempontból a rácsostartóval kialakított oszlop helyett a „tömör" acéloszlop helyezhető el.

Távközlési antenna berendezés és annak tartószerkezete nem helyezhető el az országos és helyi védettségű területen, védett természeti területen, illetve ezen területen lévő ingatlanok telekhatárától számított 200 méteren belül.

NAPELEMES KISERŐMŰ

A napelemes kiserőművek telekhatára mentén minimum 2 méter magas őshonos cserjét telepítendő a takarás érdekében.

BEKÖTÉSEK

Azonban az épületek bekötéseinek térszín alá helyezése nagyban javítana az utcaképeken.

Földgázvezetéket telken belül csak földalatti elhelyezéssel szabad kivitelezni.
Új villamosenergia ingatlan-bekötést belterületen csak földalatti csatlakozás kiépítésével szabad kivitelezni.

IMPRESSZUM

EGERÁG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
Egerág honlapcíme: www.egerag.hu
Egerág postai címe: 7763 Egerág, Szabadság tér 1.
Telefon: 0036/72/376-810
Polgármester: Hegyi Győző
Polgármester e-mail címe: hegyigyozo@gmail.com
Főépítész: Dr. Kovács Péter
főépítész emailcíme: 5tervkft@gmail.com

SZERKESZTETTE: Gáspár Róbert okl. településmérnök
SZÖVEG: Gáspár Róbert okl. településmérnök
FOTÓ: Gáspár Róbert okl. településmérnök, Lechner Tudásközpont Településképi Arculati Kézikönyv egyeztető felület, internet
GRAFIKA ÉS GRAFIKAI TERVEZÉS: Gáspár Róbert okl. településmérnök

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM:
Egerág község szabályozási terve-műszaki leírás 1999. Kokas és Társa Kft.
Fenntartható fejlesztés - várostervezéséi útmutató. Szerk.: Dr. Lukovich Tamás – Mogyorósi Katalin, TERC, 2013.
Épülés és építés népművészetünk és népi építészetünk örök értékeiből I., kézirat, szerző: Grátz Antal 2017.
Balaton-felvidéki építészeti útmutató 2013.

Egerág, 2017. december